TONER och SÄGNER

DIKTER AF **C. D. af Wirsén**

STOCKHOLM HUGO GEBERS FÖRLAG.

FÖRSTA TUSENDET

STOCKHOLM Isaac Marcus' Boktr.-Aktiebolag 1893.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken scannades i december 2013.

TONER och SÄGNER

DIKTER AF **C. D. af Wirsén**

STOCKHOLM HUGO GEBERS FÖRLAG.FÖRSTA TUSENDET

STOCKHOLM Isaac Marcus' Boktr.-Aktiebolag 1893.

INNEHÅLL.

Sonetter

285

FRÅN" VETTERN

Wirsén, Bilder. V.Vettern,

"Tp^rån Askersund till Dunkehallar M

Dess bölja genomskinlig går, Invid Karlsborgs befästa vallar Förhoppningsfull och glad den slår, Till lif den stolta drömmar kallar, Dess Folkungslynne än består, Den yr och trotsig svallar, svallar.Dess skiftningsrikedom förvånar. Den än är mörk och vred, än ljus, Safirens färg den ofta lånar, Men mulna kan i dimmigt brus. Dess forntidssaga aldrig grånar Vid Visingsborg och Brahehus, Och granklädt Omberg blånar, blånar.

Dess ystra vattenfé ej vägrar

Dig minnets trolldryck djup och sval,

Du speglas ser i hennes bägrar

Cecilia Wasas kärleksqval,

Och när på sjön sig månsken lägrar,

Brigittas bild från klostrets sal

På qvällens vågor hägrar, hägrar.Alvastra,

ära bergets fot, i grönska bäddad, Ligger du vid Vetterns vackra vik, Spillra från en mäktig forntid räddad, Brusten, remnad, tyst och minnesrik. Frid och andakt stå som stumma poster Vid din gård, på hvarje prydnad tom, Ingen messa, intet loater noster Ljuder från din boning, sköna kloster, Bok- och granomslutna helgedom!6

Flärden hit sin kosa ställer sällan, Därtill är för allvarsam clin håg, Men när skalden går till klosterkällan. Gjuter minnet nektar i dess våg. Outsägligt du hans själ förtjusar, Kring din vestra gafvels stenrosett Ombergs skog och Vetterns bölja brusar, Alfhilds namn bland sprängda bågar susar, Ur sin graf sig reser Sverkers ätt.

Där du hvilar, sträng och ärevördig, Vill naturen hela dina sår: Midt emot dig gungar slätten bördig, Ljusblå sjön för dig ackorder slår. Och du själf åt sinnen läkdom blandar, Hvilka remnat, såsom du, en gång, Du har lugn för sönderslitna andar; När hos dig den väderdrifne landar, Söfs hans oro in vid andesång.

Stocklycke-äng,

(Omberg.)

v > j)

|Tp)å Stocklyckeäng bland blommor och blad,

Där bäcken jollrar och porlar, Blir åter vår själ förnöjsam och glad, De gamla bekymren flykta åstad Med våg, som nedanför sorlar.

På Stocklyckeäng, i bokarnas ro, I sommarns leende dager, Där vilja vi lefva, bygga och bo Och allt, som oss länge ängslat, förtro At skog, som vinkar så fager.8

På Stocklyckeäng å blommande ort Ar drömmens boning belägen, Dit stiga ibland från Rödgafvelsport, Från grottan, som Vettern halkande gjort,, Så mången visa och sägen.

På Stocklyckeäng å grönskande säng Omärkligt stunderna ila, Om qvällen ta älfvor där sig en sväng. Där dallrar

min lyras tonande sträng, Där gifves glömska och hvila.9

Edvards bostad,

ag letat, frågat, och jag ändtligt funnit Den boning där din sista sommar svunnit, Ännu begråtne, oförglömde vän. Din lefnads sol var nära nedergången, Du var i qvalens bojor ofta fången, Men kom ej dock den underbara sången Ibland med balsam till sin älskling än, Som då fick vårligt hopp och nyfödt mod igen?10

Smög friden ej åt dig sin hvilokudde Vid aftonvågors sorl mot »vindars udde», Där till ett haf sig vidgar Vetterns vik? Gick du, som jag, och såg på fiskarnäten? Vadstena slotts, Alvastras enkesäten Med poesi af dagens barn förgäten Men dock oändligt skön och vemodsrik, O skänkte de ock dig sin skatt af romantik?

Ack, lifvets fröjd hur kort, hur kort består den

Din bostad låg så nära kyrkogården,

Ja mycket närmre än vi visste, vi.

Dess lönnars fläktar afskedshelsning bjödo,

Som dina »elegiers» ljud de ljödo.

Ee'n i ditt inre feberns lågor sjödo,

Men midt i febern ungdomspoesi —

Nu den förklarats, du är evigt feberfri.

Hjo 1893.11

Hvita liljor,

(Vadstena.)

rj| trädgårdsmästarn hvita liljor vårdar

Invid klosterstadens vattubryn. Deras stammar, som mot höjden sträfva, Deras kalkar, som för vinden bäfva, Kalla stilla för min inre syn Liljor vuxna här i klostergårdar Under forna dar vid böljor blå, Och jag hör i vattnets suckar då Lutor tona: felix Deum ovans, Felix moerens, humilis, laborans, Tills att sist en tusenstämmig kör Prisar andaktsfullt, när dagen dör, Klostrets ros och lilja: rosa rovans.12

Trädgårdsmästarns lilla båt jag lånar Och far ut på svalnad klosterfjärd, Utmed hvita liljor mina åror Plöja icke blott i vågen fåror, Men i minnets tysta andevärld. Svept i azurslöjor Vettern blånar, Andra stranden skymd af dimmor står Invid hvita liljor rodden går, Alla afstånd sig med ens förkorta, Himlen nära är och jorden borta, Sjön blir mystiskt röd i aftonglans, Rodnad färgar liljors täta krans, Hymner susa: felix coeli porta.13

Abbedissan,

i.

lefde ännu från kung Göstas dar dj^é; I Vadstena kloster nunnor qvar Af helga Brigittas orden. De buro vår Herres sår på sitt dok*), De kunde båd' helgon- och örtabok Och ansade apelgården.

De sjöngo sitt cive ur fromma bröst, De läste med andakt »Siälinna tröst» Och knypplade altarspetsar. Corydalis växte och viola där, I fjärran låg världen, där fara är Och oron sitt koppel hetsar.

*) Fem bitar af rödt kläde i nunnornas hufvudbonad.14

I vespersångens heliga brus

Föll Vettern in med ett sakta sus

Yid aftonrodnadens lågor.

Dess nyckfullt tjusande, fria lek

Förbyttes om qvälln till sqvalp och smek

Från lugnade, ljusa vågor.

Ej systrarna bundos, som förr, af tvång, De kunde få lemna sin klostergång, Men dröjde af egen vilja. De somnade ljuft på bädd af halm, De vaknade tidigt, och morgonpsalm Gaf dagg öfver själens lilja.15

2.

Dit kom kung Johan en vacker dag, Det låg ett moln på hans anletsdrag, Där grubblet sin fåra ris tat. För kalk åt lekmän, för prestens rätt Att äkta mö och att afla ätt Med Possevinus han tvistat.

Men rynkan vek från hans ögonbryn, »Blå kyrkan» var en så fager syn, Han njöt af fåglarnes qvitter, Han gick i grönskande klosterlund, Han slog sig ned på en bänk en stund Och gladdes åt Vetterns glitter.16

Men abbedissan, ett adligt blod,

Yid kungens sida i lunden stod

Och såg hans blidare stämning.

Hon var så fager, så sträng och hvit.

Förnäm och klok, höll hon vård med nit

Om klostrets tynande lemning.

Då sporde Johan med skämtsamt tal: »Få edra nunnor ej kärleksqval? Till ungdom bruka de hasta.» — »Ers nåde», svarte hon, fin och blek: »Det tör väl hända, men älskogs lek Skräms bort af bön och af fasta.»

En skogens dufva flög just förbi. »Se fågeln», sade hon, »han är fri Han är så djärf till sitt sinne. Till klostergårdar nog flyger han — Det hjälpes ej — men han hindras kan Sitt bo att bygga därinne.»17

3.

När hertig Carl i sitt segerlopp Den gamla stiftelsen löste opp, Låg abbedissan för döden. Hon var så tålig, men ack så svag, Från Vettern tonade böljeslag, Till cellen kom ariaglöden.

»Jag går», hon sade, »all världens gång, Jag ilar gärna vid morgonsång Dit upp, där helgonen skina. »Blå kyrkan» var mig väl mycket kär, Mer blå, mer härlig den kyrka är, Där snart jag hör makitina.

Wirsén, Dikter. F.18

»Min utsikt vidgar sig inom kort, En förlåt drages för ögat bort, Ett sus förspörjes af vingar. Mer hvit corydalis är, mer vän Violen där, dit jag nu går hän — Den eviga kören klingar.

»Från Vetterns älskade, ljusa våg Till etervågor nu står min håg, Vid lifvets flod skall jag sitta. Hvem är, som ropar så mildt mitt namn Hvem är, som öppnar sin hulda famn? Var helsad, helga Brigitta!»

En skogens dufva flög just förbi.

»O älskogsdufva, nu följas vi»,

Hon sade, »skrankorna vika.

Jag känt dig mer än kung Johan trott.

Men öfver såret har ärret grott —

Kom, kärlek som ej kan svika!»

19

Engelbrektshus,

(Vadstena.)

>>y(K?å sannt jag är kommen från Kopparberg

Och bär tre liljor i vapen, I fån ej som skyar skifta färg, Ej längre förspilla rikets märg, Men bryta lifegenskapen», Så talte en herre af bergsmanssläkt, Det var den redlige Engelbrekt, Men rådet tvekade bara; Då harmades bönders skara, Det gick ett brus genom täta led, Och Vetterns vågor brusade med.20

»Vi skola väl hålla besvuren lag Och band, som med ed vi knutit», Så talade biskop Natt och Dag. Då sorlade folket med friska tag: »Kung Erik sin ed har brutit», Och vredgad häftigt vardt Engelbrekt, I kragen grep han biskopen käckt: »Eho, som ej lyda hastar, Jag ned genom fönstret kastar.» Därnedanför hördes härens larm, Och Vettern vräkte mot hamnens arm.

För farligt det nu de tredskande blef:

De bondenäfvar ej skona.

Thy präntades strax uppsägelsebref,

Där tydligt och klart till kungen man skref,

Att borta var rike och krona.

I gillesalen blef bordet täckt

Med kannor och krus för Engelbrekt,

Till gigorna hördes sången

I glänsande solnedgången,

Det goda öl var i träget bruk,

Och Vettern låg som en gyllenduk.21

På gillesgolfvet var löfverk strödt,

Hvart anlet af sol förgylldes,

Man gladdes att saken raskt var skött,

Man hörde så månget godt: »väl mött!»

Och bägrar af skaffarn fylldes.

Med tack att våldet brutits itu,

Man tömde gillesskåln för Vår Fru,

Augustimånen ur skogen

Gick upp öfver Dalallmogen,

Det blef så ljust i hvarenda håg,

I silfver skimrade Vetterns våg.

För Köpingshus och för Borganäs,

De grusade fogdenästen,

För allt det trug, som bitit i gräs.

För kraft, som rår på smicker och fjäs,

Man drack vid den glada festen.

När morgon sken på Vadstena torg,

Gick Engelbrekt att ta Stegeborg.

Men huset står än i dagen,

Där bispen han tog i kragen.

Det än bär namnet Engelbrektshus,

Dess minne sjöng jag vid Vetterns brus.

22

Ulf och Ingrid,

(Vadstena.)

orr om blåa kyrkan nunneklostret låg, Munkeklostrets byggnad låg i söder. Strängt i tukt de söndrats, munk ej nunna Systrar voro stängda af från bröder. Visst med välbehag Hvarje sabbatsdag

De i samma tempel messan höra fingo,

Men i skilda gallergångar in de gingo

Och i hvar sitt kor

Täckt af sidenflor

Sutto de, till responsorier redo,

Medan miserere ljöd och credo.23

Tvenne gånger blott en munk med dristig fot Fick beträda någon systers boning: Att vid nära död ta hennes bikt emot, Hostian skänkande som ger försoning, Se'n att hennes lik Under dödsmusik

Bära blygsamt svept i enkla klosterkläder

På den sista bädden, gjord af grofva bräder,

Ut till hvilans famn,

Fridens skumma hamn

På den vågomflutna kyrkogården:

Så var sed i fru Brigittas orden.

Jungfru Ingrid, fager, oskuldsfull och vis, Då hon tvangs att riddar Ulf försaka Gick i klostret in som syster och novis Heldre än att bli herr Peders maka, Yalde Kristi ok, Tog Brigittas dok,

Satt som liten turturdufva stängd i buren,

En passionsros hägnad om af klostermuren,

Gick ej mer i dans,

Bar sin rosenkrans,

Skref med hvita, konsterfarna händer

Psalmer upp och heliga legender.24

Då gaf Ulf, till munk förbytt från riddersman,

Gud i samma kloster själens dyrkan,

Och de sågo ej, men anade hvarann

Hvarje sabbatsdag i blåa kyrkan.

Deras längtan smög,

Deras tanke flög

Öfver gråa muren hän och yra bäcken, For med hvita fjäriln öfver hagtornshäcken. Ingrids väna drag, Rika på behag,

Ulf bland pärmboksminiatyrer målar I en glans af gyllne helgonstrålar.

Visst af jordisk längtan lifligt hjärtat slog, När leucoium vernum kom med våren. En och hvar dock stilla saknaden fördrog, Under bön och andakt flöto åren. När man mer och mer, Fast ej ögat ser,

Vet att man hvarann är innerligen nära, Ger, af smärtor böjd, man tåligt Gudi ära; Luttrad kan till slut Själen brista ut:

Korset stöder, när allt annat faller, Trogen kärlek stänges ej af galler.25

Kom så bud till Ulf, att Ingrid skulle dö. I sin cell med utsikt öfver stranden Låg hans hjärtanskär så hvit som julesnö. Han steg in med sakrament i handen, From och tyst däraf Han den hulda gaf,

Tryckte kärleks första kyss på bleknadt änne. Leende hon dog. Om qvällen bar han henne Ut till grafvens bo, Sade: »sof i ro,

Snart vi råkas, ej som munk och nunna, Men som andar ändtligt återfunna.»2C>

Näs,

är, där lammen beta strandens gräs, Vill jag hvila, för en flyktig stund, i Din ruin, sexhundraåra Näs, Där ett hvalf och några murar bara Flydda tiders minne än bevara Och där Vettern i sin böljegång Sjunger tydligt: transit gloria mundi, Allt blir undergångens laga fång, Allt förklingar som en vespersång.27

Långt i Yisingsös sydöstra vrå Du på trenne sidor sköljs af vågor. Nära Grenna skimrar Vestanå, Någon gång en enslig fiskarjulie Styr sin kosa hit från Vista kulle. Allt är ödsligt. På den blåa sjö Tyckes klart i aftonsolens lågor Klockors ringning gå kring Visingsö: Jordens ära, kungars prakt skall dö.

Sjön, som svallar, borgen bort har frätt, Kring förödda tornet vågslag gunga. Här dock dött den man af Folkungsätt, Som har värnat lag och uppryckt skada, Mannen, som var »lås för bondens lada»; Näs har sett hans lefnads glans förgås, Vetterns böljor själamessor sjunga, Brusande mot Öhlabergens ås, Öfver konung Magnus Ladulås.Väpnarn och trollen.

(En sägen från Visingsö.)

ss frestar ständigt det obekanta Och väpnarn red, i sin traf ej trög, Från Borga slott öfver stigar branta Till trollens boning vid Sälde-hög. Yid julqvällstimma I snö och dimma

De hålla gille, som hvar man vet, Han önskar se deras lustbarhet.29

Bland mörka granar i vinteryra Han nalkas snabbt deras mötesplats: Då lyftes högen på stolpar fyra, Därunder glimmar ett ljuspalats I blåhvit låga. Han allt vill våga, Han bultar, regiarne dragas från Och ut kom gråklädd en högens son.

»Rätt», sade trollet, »att ej förfäran

Dig höll tillbaks från de vises sal!

Jag känner redan din själs begäran» —

Han hällde vin i en gullpokal —

»At frie andar

Jag saften blandar,

Ditt sinne löser den ädla dryck

Från samvetsqval och från prestanyck.»30

Då klang en klocka. Som källsprång vällde

Efcfc barndomsminne. Hans själ blef trygg.

Han grep pokalen, men drycken hällde

Bakom sig ut öfver hästens rygg.

Hvar vinet vätte,

Det skinnet frätte:

Då såg han djäfvulens funder klart

Och sprängde undan med stormens fart.

Men efter lupo ur högen hundra Och åter hundra med larm och gny, Det var ett dån, som när åskor dundra, Ej fanns en stjärna på nattsvart sky. Med armar långa De ville fånga

Den djärfve ryttarn, hvars fåle lopp Utöfver drifvor i vildt galopp.31

Nu syntes kyrkan och toner gingo Från orgeln ut öfver fältets rund: Det var de döde, som fira fingo Sin julnattsmessa en flyktig stund. Yid orgelbruset I fönsterljuset

Han såg, hur bänk efter bänk var full Af svepningsfolk, som stått upp ur mull

Så lätt som vinden en skepnad lände Intill hans möte ur kyrkodörr. Det hvita anletet väl han kände, Det var en mö, som han älskat förr. I ångest ljuder En röst som bjuder: »Rid in på åkern, Krist hjälpe dig, På åkern, ej öfver väg och stig!»32

Och in mot åkern han hastigt svängde, Förföljd af gastar med hesa skratt, Kring hästens länder de girigt trängde Och ropen hväste: »ta fatt, ta fatt!» Men de försvunno, Så snart de funno

Att in på åkern han hunnen var — Och nu vardt himlen af stjärnor klar.

De lede frukta för jord, som näring Har lemnat menskor och plöjts af plog Den signad är, ty den burit äring, Och frö't stått upp, som i åkern dog. Men ett af trollen Ur gråkappsfållen

Dock hann att slunga ett giftigt spjut, Det föll på vägen vid slottets knut.33

Och väpnarn smed det till naglar hårdar

Som ännu sitta på kyrkans port,

Pokaln åt presten han gaf att vårda,

Som kalk den sedan har nytta gjort;

Ej onda safter

Med trolldomskrafter

Den längre hyser, men Herrens blod

Som helgar allt och ger fallne mod.

Wirsén, Dikter. V,Yid Visingsborg,

/^Vmkring månghundraåra lindar

Och fästningsgrafvens pilträdsgrupp En ilning går af yra vindar Och »storhetstiden» väckes upp. Kring fönster, murar, gröna vallar En sång om bragd och ära svallar, Och hundra dufvors vackra här Flyr upp ur väggens nischer där Med sus om gamle »grefve Per».En flock af dufvor, flock af minnen Flög upp med dån och sänkte sig Igen på östra gafveltinnen, När fram jag gick den vackra stig. Ej suset ljöd om segerfanor, Ej blott om idel stora anor, Men om en man af ädel ätt, Som, stolt af börd på fädrens sätt, Har odlat jord och främjat rätt.

Bland fruktträlunder, vackra säden Som gungar här för fläkt från sjö, Besjungs den man i böljeqväden, Som trädgård gjort af Visingsö. Han var en man af glans och rykte, Men allt för tungt hans hand ej tryckte. Han höll på bragdrik ättelängd, Men bonden ej var utestängd Från slottets ädla gästers mängd.36

Yäl hördes stolt trumpetens toner I forna dar vid vikens strand Med svar från Brahehus' kanoner När gamle grefven steg i land; Yäl lyste spirorna förgyllda, Gemaken rikt af skatter fyllda, Men midt bland bardisaners vakt Och flamländska tapeters prakt Gick odalmannen oförsagdt.

Väl stodo grefvens lifdrabanter Med krigsmusköt och stålkyrass Kring denna vackra borggårds kanter På festens dag i ståt och stass, Men skola byggdes ock och kyrka, Här trifdes lag, ej endast styrka, I slottets boksal forskarn vändt »Astronomias» instrument Och pärmebref med gammalt pränt.37

Nu står bland fallna minnesmärken Som en ruin den gamles slott, I spillror äro fästningsverken, Och sydfasaden räddats blott, Men minnen rundt kring borgen draga Om drotsets vackra lefnadssaga, Och hundra dufvors vackra här Flyr upp från väggens nischer där Med sus om gamle »grefve Per».

jm*38

"Nya kyrkan".

fya kyrkan», Brahekyrkan, hvilar, tätt af ekar

hägnad.

Taflor, bilder, epitafier gifva riklig ögonfägnad, Skogsluft strömmar kring barockportaln. Hennes vackra korshvaif bära granna, högblå bin de -

stafvar;

Rundt om vapensköldars orne vingar, öfver Brahe -

grafvar

Ljudar härlig lutherska koraln.39

Landtligt enkel, full af skatter, genom minnen furste-

präktig,

Vittne om en tid i stadig bibeltro och vapen mäktig, Tempel, men museum ock hon är. Och likväl ej silfverkärlen, ej de dyra marmorstoder, Ej emaljbesatta skrinet, ej de rika kyrkklenoder, Grefveståten ej mig fängsla här.

Men mig tjusar korets galler med de fagra sniderier, Barn som spela luta, rankor, ädla löfverk, fantasier, Konstnyfödelsen i återglans,

Ty jag älskar sol kring vårdar, blomstersus kring

graf-fantomen, Rosenbuskarna som spira invid Hildesheimerdomen, Brahekyrkans glada renässans.40

När från templet, som i rikdom täflat har med

praktpalatsen, Jag går ut till nyanlagda, vänliga begrafningsplatsen, Furukransad, full af stilla ro,

Tyckas än guirlander, rankor, öfver hvilka solsken

faller,

Tyckas genier, amoriner än från Brahekorets galler Sväfva lekande kring dödens bo.

41

Brudkronan,

väna forndagsseder Ännu ej trampats neder Vid Vetterns klara sjö. Än bärs med blygsam heder Af mången fager mö Den gamla Brahekronan På ädla Visingsö.

Blott den kan visshet nära Att hennes prakt få bära, Som lefvat ren och from Och vårdat kysk sin ära Som okränkt helgedom, Ty brudekronan kallas Ännu för »jungfrublom».42

Men ingen prest förmenar Dess rund, med ädla stenar Och pärlor rikt besatt, At mö, som huld förenar Med kärlek oskulds skatt. Ur kronans silfver klingar För ungmor: ljuflig natt!

Må ingen tid förgäta Att pryda brudens fläta Med Brahekronan skön, Må mången brudesäta Ännu på vackra ön Få mången flicka smycka Med trogen kärleks lön!

43

Kumlaby trädgård.

(Visingsö.)

är du har farit vackra »Haga-vägen», Af ek- och lärkträd vexlingsrik och full, Där mellan smärta stammar sång och sägen I trollska dagrar gå af rödt och gull, Så gör till sist du allra bästa valet. Om du, när qvällen purprar fästets sky Och kyrkan syns från elfvahundratalet, Går fram till pr estens tjäll vid Kumlaby.44

Omkring verandan röda rosor bilda En vänlig löfsal, fridens ingångsport, Därinne gästfriheten bor, den milda, Där har den trötte ljuflig tillflyktsort. Bland ättehögars mängd, vid »domar-ringen», Yid »Brahes skola» tusen minnen stå, Och under gårdens hängask, störd af ingen, Du visan formar, som du grubblat på.

På körsbärsträden aftonstrålen flammar, I fjärran skimrar Vetterns vatten blått, I komministerns lugna studiekammar Ibland postillor trifves sången godt. Ur husfruns vackra blick reflexen glimmar Af hennes hems, af Varbergs klara våg, Och medan rosors doft i rymden simmar, Som ros idyllen blommar i din håg.45

På denna ö, mot hvilken Vettern slungar Om hösten vred sitt skum i sats på sats, På denna ö, där medeltidens kungar Ha hållit hof och tornat borgpalats, I juliqvälln blott blida melodier Med lätta vindar gå kring prestens bo — Pianot hörs, och Fridas fantasier Ge pilgrimssinnet efterlängtad ro.46

Afsked,

örklingen, sånger från de snabba stunder, , Då jag, omsider löst ur plågors band, Fick vandra kring bland Ombergs furulunder Och andas helsa in vid Vetterns strand, Fly bort, min dikt, som svanen lyfter vingen I enkla visor, hjärtats barn, förklingen!

En flyktig tid har innehåll omätligt, En himmel göms i skogens källa klar, Och i mitt hjärta stanna oförgätligt Min sommars tusen vackra bilder qvar. O bygd uråldrig och så skön tillika! O ljusa vågor, vågor minnesrika!47

Jag tackar Gud, att fullt och djupt jag aktar Det ljus, som Luther tändt, vår odlings skatt, Men att jag ock beundrar, ej föraktar Den rika medeltidens stjärnenatt: Guds ord i Wittenberg gaf själar styrka, Men äfven i Brigittas klosterkyrka.

Och här det vimlar medeltidslegender Kring vattnet själft, som sångarsinne fått Och brusar stundom vildt mot sina stränder, Men jämt är klart och oftast himmelsblått, Det djupa vattnet och det lättupprörda, Det af fördolda nycker fort förförda.

Ett regnbågsskimmer öfver gröna ängar, Ett spel af månestrålar öfver sjö, En ton, som af sig själf från harpans strängar Sprang fram på vågomspoladt Visingsö — Så snabbt, så luftigt föddes dessa dikter, Förgänglig glädjes, plötslig stämnings bikter.48

Den var så kort, min tid vid Vetterns spegel, Men Vetterns minnen susat i min håg, De sväfvat fram som svanehvita segel På outsinlig, genomskinlig våg.... Nu slockna, återglans af mycken fägring! Förtona, sång, som Vetterns lätta hägring!

)

DJTJRGÅRDSBILDER

Wirsén, Dikter T.

4rSommarqväll på Skansen,

som flor sig juniqvällen sänker, Framnäs' vatten har skimmerglans, Solreflex på Håsjöstapeln blänker, Kullor tråda på skansen dans. Vallhornslåt från fäbodvallen vida går, Nyponbusken sätter rödt i yfvigt hår, Sommarn väfver sin »rosengång», Ur fjärran hörs bland ekar Bellmanssång.52

Hvilen här, I fosterländska sinnen,

Ljuft i leende aftonstund!

Här en fristad är för folkets minnen

Midt i grönskande Djurgårdslund.

Du, som känt vid dagens granna flärd dig led,

Här har folkets visa hem och folkets sed!

Klart som himlen i källans våg

Sig speglar här den gammalsvenska håg.r>H

Trädgårdshuset,

jtøTär alltså är gula trädgårdshuset

Med de enkla bottenvåningsrum! Liksom ljöde än bland boije bruset Hans piano, vill man lyssna stum. Därbredvid det lusthus återfinnes, Där han komponerat förr i ro, Djuptänkt, klar — och svärmande till sinnes, Döde mästarn, som jag gärna minnes: Norman hade här sitt sommarbo.Här af skapareld lian genomglöddes, Här han känt sig ofta glad och fri, Här han trifdes, här i grönskan föddes Violinqvartett och symfoni. Här hans håg af mäktig stämning rördes, Stunden adlad blef till högtidsfest. Ej af systerbarnens stoj han stördes, »Låt dem glamma», så han säga hördes, »När de leka, går det allra bäst.»

Här han lät i fagra toner strömma En konstnärligt sträng och ren musik, Som med tanketyngd förband det ömma, Ädelt lugn med äkta romantik. Dilettantens lek, som käckt för stunden Braskar, var af honom djupt försmådd; Känslig, ej af ytlig äflan bunden, Med sin lärdom trängde han till grunden Därför blef han kallad svårförstådd.55

Små triumfer skörda kan förvildning, Han dock visste att ur inre tukt, Där ingifvelse förmäls med bildning, Spirar fägring upp som mogen frukt. Intet ädelt kritiskt sönderbröt han, För hvar sann förtjenst hans hjärta slog, Af allt skönt i konstens häfder njöt han. När till andras ord han skref — hur slöt han Ej sig ömt till hvarje text han tog!

Skymtar ej i dagens aftontimma Än hans bild vid trädgårdsfönstrets rand? Dallrar ej i aftonrodnans strimma Ett adagio speladt af hans hand? Nalkas han, hvars tunga, brutna hydda Förr var andens krafter till besvär, Fri och ung sitt hem från dagar flydda, Detta hem, som frid och stillhet skydda, Denna park, för honom fordom kär?Här en helgd ännu mig synes stanna Öfver gräset, blomstren, ekallén, Och jag ser igen en höghvälfd panna, Ser en blick med fuktigt stjärnesken. Humorns löjen än kring munnen sväfva, Mot hvar tom bravur den pilar har. Tyst... på ängen dimmor slöjor väfva, Genom trädens grenar fläktar bäfva, Och han hviskar: »här jag lycklig var.»

Här hans ädla hufvud lutats ofta Öfver noters blad i qvällens stund, Här han njöt af rosorna, som dofta Nu, som då, på vänlig trädgårdsrund. Här hans öga säkert mildt förnöjdes Af ett landtligt lugn, där Stockholms stad Dock romantiskt mellan löfverk röjdes Och kupoln af »Catharina» höjdes Ur en ram af Djurgårdsekars blad.Öfver strandens vågor ofta lände Tempelklockors maniDgsfulla ljud. Som till Djurgårdsslättens nöjen sände Tungt om lifvets flykt ett allvarsbud. Evighetens klockor högt från gruset Kallat konstnärn längesedan hän, Men om qvälln i bleka måneljuset Håller minnet vård vid trädgårdshuset, Vakande bland parkens dunkla trän.

Valdemarsudde 1893.58

I skym-lindan,

vad hjärtat bäst kan önska I trädens rika grönska Mig ger naturn som skänk. Min sång bland ekar, lindar Vid sus af sommarvindar Får knyta länk vid länk I ro på enslig bänk.59

Hur kan du ensam vara I Stockholms Djurgård, svara! Minsann jag svara kan, Men månget ljuft skym-undan Finns där för tyst begrundan, Som intet grannlåtsspann I all sin yra hann.

I sista mod-toiletten Man far förbi på »slätten», Till mig blott dikten går. I landtlig hatt med brätten Och nyponblomsbuketten Och hägg i gyllne hår Hon vid min skuldra står.60

Men hennes blåklintsöga Mig säger: akta föga Det band, som flärden band! Hon mig sin griffel gifver, Jag hvad hon hviskar skrifver, Hon trifs, vid sqvalp från strand, Hos mig på tu man hand.

Du måste gå i världen, Men göm på vandringsfärden, Trots bullret utanför, Som jag, i ljuft skym-undan En bänk för tyst begrundan, Där intet friden stör, Men diktens röst du hör!

Valdemarsudde 1893.01

Eken,

^om ypperst af Djurgårdsekar Den nämnes i hvars mans mun, Den skådar på barnens lekar I ro vid en gammal brunn. Dess grenar ge skuggor långa, Bland lofven bo fåglar små. Och menniskoarmar många Att famna den ej förslå.62

Orubblig och stark, vid foten Af berget sin plats den tar; Gemensam är dunkla roten, Men trenne stammar den har. Yäl grunden är karg och stenig, Men trädet är kämpalikt: Det hjälper att vara enig, Och stammarne grönska rikt.

När eken, som växt ur jorden Så tredelt stolt, jag får se, Jag tänker på höga norden Och frejdade folken tre. För hjältebragder och ära De voro i hvars mans mun, Och stammarne växte nära Den strålande Sagas brunn.Den ena har lemmalästats Af örnar med hugg och slag; Med lösare tråd den fästats Vid roten för hvarje dag. Den andra vill bort sig rycka Och äflas att ensam stå. Om tvenne man så får stycka, Hur skall det den tredje gå?

Vi voro dock barn af samma Uråldriga folkförbund, Från väldelig rot vi stamma Och växte ur samma grund. Om en efter en skall falla För våld eller högfärdslek, Det vore till skam för alla Och synd på så härlig ek!

Valdemarsudde 1893.fFRÅN HARZ OCH THORINGEN

BILDER OCH SÄGNER.

Wirsén, Bikter. V.

S67

Goslar.

(Till min hustru; minne från vandringsåren.)

viljes väljarns hornstöt skallar — En stad med torn och vallar Och åldrigt domkapell, En stad, där flädern blommar Vid stilla helgedomar Står upp bland mörka fjäll. Tillbaks är visarn skriden, Här råder medeltiden.68

Från ås, som vidt sig breder, På Goslar skådar neder Ett vördigt »kejsarhus»: Från tusentalets gryning Det trotsat mången dyning Af vilda fejders brus, Då Sachsen eller Franken Var värn för kejsartanken.

Mot tung och mulen himmel Därnedan syns. ett vimmel Af blygrå skiffertak. Om qvällen glimma ljusen Ur burspråksprydda husen Med bonade gemak, Ur fönstret bak gardinen Framskymtar balsaminen.69

En dunkel å sig slammar I näckrosfyllda dammar Invid Sankt Georgs vall. Inunder gråstensbroar En liten flod sig roar Att bilda vattenfall. Till mörka slingergränder En glimt ej solen sänder.

Bland skumma spetsbågsgaflar Blott stränga tankar aflar Den svarta strömmens sus. Om lifvets allvar lyda De

tänkespråk, som pryda Patriciers forndagshus. De, ständigt vemodsrika, Om tidens flykt predika:70

»Vi äro gäster bara.» — »Vi måste hädanfara.» — »Vår tid är flyktig här.» — »Allt doldt skall dras i ljuset.» — »Om Gud ej bygger huset, »Vår möda fåfäng är.» — »Det hem, som ej har grunder »I Herren Gud, går under.» —

Man målat arabesker Men ofta hemska fresker Kring murens tänkeskrift. An är det »vilde jägarn», An döden, som i bägarn At fråssarn droppar gift, An Broekens hexor rida, Än djäflar syndarn bida.71

Ej veka eller ljufva, Blott dystra minnen rufva Kring gator här och torg: Den man, hvars lif förblöddes, Oanossas pilgrim, föddes I denna gråa borg. Hvar qväll hörs ugglans läte Från Groslars kejsarsäte.

Men majestät har orten Och skön är »rosenporten» Och höjden utsiktsrik. Vid tornen lindar trifvas, De mörka husen lifvas Af blommor och musik, Bland trädgårdsgeorginer Går sus af violiner.När qvällens stunder flykta. Här är ej gas, ej lykta, Men beckmörkt inom kort, Yid oljelampan bredes En duk och qvällsvard redes På gamla »Kaiserworth», Till sejdeln ger oss kocken En stek af hjort från — Broeken.

Och ej i källarsalen, Men öppna farstusvalen Jag tömmer sejdeln ut. Ett stjärneskimmer faller På gamla brunnens galler Och rådhusgafvelns knut, Fantastiskt måneljuset Belyser »kejsarhuset».

mBlomman på Harz.

tt söndagsbarn, en herde, gick Med lammen sätervägen, Det Tidian var, och för hans blick Stod mången gammal sägen, Han tänkte på den blomma blå, Som lär på Harz bland granar stå Och, om hon söks, ej hittas kan Men — osökt funnen — ger den man, Som hennes stängel bryter, En skatt som aldrig tryter-74

Hans lif var tungt, och girig var Gref Falkenstein, hans herre, Men Tidian sade alla dar: »Det kunde vara värre.» I dag försvann hans unga qval I grön, i älsklig Selke-dal, Så stark var sommarns rosenglöd Och furususet herden bjöd Att sträcka trötta leder På mossans läger neder.

Då kom med ens ett blomsterdoft Ur skogens helgedomar. Hvad ser han? Under granars loft En djupblå blomma blommar. Hvart strå på äng, hvar ört i skog Se'n många år han känner nog, På berget ej en fjällväxt finns, Den han från barndomsdar ej minns: I Harzwalds vida rike Ar denna utan like.Han henne bröt med dristig hand: Då remnar klippan höga, En håla full med gyllne sand Sig öppnar för hans öga. Han stoppar hvarje ficka full Med detta granna stoft af gull, En röst han hör: »för hvarje dag Ej mer, än nu du tagit, tag, Och blomman väl bevara! Din död skall tidig vara.»

Hos mäster guldsmed snart han stod Att sandens halt probera, Och mäster sade: »god klenod! Du måste skaffa mera.» Det ringa pris, som mästarn bjöd, Blef nog till bättre kost och bröd, Och Tidian tog ur hålan blott Det dagligt föreskrifna mått: Ej blomman kräfde vatten, Hon städs satt frisk i hatten.76

Och märklig smeden snart befanns, Hans gull kom högt i ropet, Man lofsjöng högt dess underglans Yid kannan eller stopet. Gref Falkenstein kom själf en dag, Beställde sköld med gullbeslag, Men när den gyllne sand han såg. Som strödd på arbetsbordet låg, Han skrek: »din hund, mig svara, Hvar finns så kostlig vara?»

Det hjälpte ej, det måste fram, Fast smeden tiga ämnat; Med häpnad Falkenstein förnam Att Tidian guldet lemnat. »Min herde, slottets legohjon», Han sade med föraktlig ton, Men sände strax en tjenartropp Att leta herdegossen opp, Som kom och ärligt sade Hvar guldet hittats hade.Om blåa blomman ej ändock Ett ord han säga kunde; Det var, som, trots tyrannens pock, En makt hans tunga bunde. Ej rösten, som hans öra hann, Han heller yppa vill och kan: Han känner tyst, förstår och vet Att blåa blommans hemlighet Ar ej för världens trälar Men fromma herdesjälar.

Nu många gånger dagen lång Till fjälls sågs grefven vandra, Och Tidian följa fick hans gång, Blott Tidian, inga andra, Ty intet vittne veta bör Hvad djupt i hålan grefven gör. Han plockar guldet, full af hast, Det ges ej ro, det ges ej rast, Han gräns och mått ej känner, Hans gulltörst honom bränner.Men misstro föds af girighet Och brott af sniken lystnad. »Skall Tidian kunna hvad han vet Bevara jämt i tystnad? Går Tidian hit ibland allen? Mig tycks

att guldet sinat re'n. Mig berget hör som herre till Och här jag ensam råda vill. Guds död, ej länge mera Får Tidian spionera.»

Vid hålans port en dag till slut,

När Tidian honom mötte,

Han vildt sitt hvassa jägarspjut

I herdens bjärta stötte

Och honom sprang med hån förbi

Rätt in i grottans galleri,

Där hvarje lönlig gång var full

Af makalöst, af ädelt gull.

På knä han ned sig sänkte

Där sanden ymnigt blänkte.Men herden blåa blomman tog,

Som än satt qvar i hatten,

Och vrok den, förrn af sår han dog,

I forsens vreda vatten:

Då föllo hålans väggar ner,

Och ingen skådat grefven mer.

Men herdens lik fick vänlig vård

Och ro i stilla kyrkogård,

En sällsam blomma sprider

Där doft vid midnattstider.80

Öfver brådd]upet.

fng Hilda från Danmark sitt jakande svar Åt Otto från Harz har förunnat, Det bifall, hon fått af sin kunglige far, Ha pukor och trummor förkunnat. Nu reste herr Otto från rodnande brud Att allting för bröllopet reda: »Farväl! När två månader flytt, jag, vill Gud, Till altar skall kärestan leda, Och lycka vår brudsäng skall freda.»81

Men Bodo från Böhmen, så mäktig och rik, Till Danerna kom under tiden, I skatter var ingen den väldige lik, Ett lejon han nämndes i striden. Trots löftet, som Otto af Hilda har fått, Och ringen som skänkts under linden, Sin dotter åt Bodo gaf Dr liarnas drott, Ordhållighet vexlar med vinden, Men jungfrun vardt snöhvit om kinden.

Hon nekade ständigt för böner och tvång,

Men fadern var hård såsom fjället,

Vid svenners och tärnors förenade sårig

Man prydde till vigsel kapellet..

Hon klädes i krona, det furstliga blod,

Och bröllopstrumpeterna klinga.

Då smög hon till stallet, där gångaren stod,

Hon smekte hans glänsande bringa

Och sade: låt se, du kan springa!

6Och Solimart eldig, i flykt en orkan, På svindlande färden ej pustar, Det fladdrar i Solimans yfviga man, Af lågande ifver han frustar. Men Bodo förföljer. På höjder, i snår Han spanar, på sluttningars kanter; Från smycket i brudens gullstrålande hår Borttrilla på klippornas branter De skimrande krondiamanter.

Nu nalkas hon Harz, nu hon stormar ditoppr

Nu når hon de skogiga åsar,

Men bakom sig hör hon förföljarns galopp,

Den flämtande springaren flåsar.

Hon rider för lifvet i villande sken

Af månen, som syns genom dimma,

En benrangelsarm är hvar darrande gren?

En hexa hvar fladdrande strimma,

Och blossen från Blocksberget glimma.83

Nu vägen är slut. Till den yttersta rand

Af klippan hon kommit i natten,

En annan står upp på den motsatta strand,

Men mellan går bråddjupets vatten.

Skall språnget hon våga? Långt bätt e är död

An lif i förtryckarens armar,

Långt bättre än lust och fåfänglighet snöd

Ar slockna i forsen som larmar

Kanhända sig himlen förbarmar.

Då ser hon, när månen allt klarare blef,

A vinkande höjden midt öfver

Den fäderneborg hennes brudgum beskref:

Ej längre hon tveka behöfver.

Den skälfvande hästen hon gäng efter gång

An smeker, än sporrar och äggar,

Han stramar med hofven i mark och tar språng,

Det sprakar i klippornas väggar —

Han störtar sig öfver och gnäggar.84

Men kronan från böljande lockarna slant

I strömmen den hvirflande, vilda,

När springarn tog sats på den stupande brant,

Flög öfver och räddade Hilda.

Hon snart i den älskades armar fick ro,

Och bröllopscymbalerna tona:

»Välsignad den mö, som, att hålla sin tro,

Vill våga sitt lif och ej skona

Demanter och gyllene krona!»

Men Bodo, som vågat ett liknande hopp, Där skymmande branterna stupa Och forsen går fram i sitt fraggande lopp, Föll ned.med sin häst i det djupa. — I hällen ett märke än skönjer man lätt Just ofvan där bränningen svallar, Det visas af förarn, som leder dig rätt På Harz mellan granar och tallar — Och »Solimans hof» han det kallar.85

Och Hilda är prisad i skaldernas sång: »Blott den, som vill offra, skall vinna. Du skall öfver svindlande djupen ta språng, Om strålande mål du vill hinna. Att frälsa din andes odödliga väl, Låt kronor i djupet få glida, Och våga ditt lif för att rädda din själ! Spräng öfver, då strömmar gå strida, Och hvila vid kärlekens sida!»86

Yalpurgis,

^Öfåll i min hand, min panna rör, ci^ Mig väck, att ej jag mera hör Den skrällande musiken! I natt i febersömn jag låg, Jag följde svarta korpars tåg, Jag glömmer ej den syn, jag såg, Jag gästat Broekens hjässa Och mörkrets kungariken.87

Där syntes folk från alla land, Dit drogo djupt fördolda band Den ondes legodrängar. Förförarn kom med slipprig blick, Till festen glädjeflickan gick, Förrädarn där betalning fick Yid falska vexelbordet I tretti silfverpengar.

Dit mången lärd från boken flög, En brud ur äkta bädden smög, En son ur modersarmar. På någon okänd, hemsk signal De rycktes dit till lastens bal Att ångerns brand och kärleks qval Och skam och brott förgäta Där yr Valpurgis larmar.88

Vid klippans vägg en funt förgy]ld Är af förtviflans tårar fylld: Med dem hvar gäst beständes. I midten altarbordet är, Och han, som hanefjäder bär, En kommunion förrättar där, Det sjunges: »Helig, Helig», Och afgrundsvinet skänkes.

Men dansen går kring altarring

Beständigt svindlande omkring,

Och fursten skaran signar.

Man dansar vildt med bocksprångshopp?

I tröstlöst yrande galopp,

Man ville gärna sluta opp,

Men, styrd af herrskarns blickar,

Man dansar, fast man dignar.89

Där finns en sällsam ritual, Som firas i förborgad sal, Där på ett kors man spottar. En sköka läser för enhvar, Att Satan äldre sonen var, Hvars arfsrätt Jesus stulit har, Och, bäst hon läser, midjan På fikonlöf hon blottar.

På ondt där finns ett kunskapsträ,

Invid dess fot man böjer knä

Och sluter brödrakedjan.

Den orm kring trädets stam sig snor,

Som grym besvek vår första mor.

Som vis och mäktig, klok och stor,

Befriare från träldom,

Får ormen djup tillbedjan.90

På hvarje panna syns en skrift, Ett märke, tecknadt in med gift: »Vår Herre känner sina.» Jag såg en qvinna, skön och kall, Som vållat ärkeänglars fall, Och blicken var som grön kristall. Mångtusen sekels synder I dessa ögon skina.

»Hell Lilith, hell den första skuld, Hell, vår Valpurgis, hög och huld!» Så ljödo hyllningsropen. »Du gaf oss frihet och natur, Du löste fördomshäktets bur», Så sjöngs i vildt, förtvifladt dur, Men bojor lödde samman Den frihetsstol ta hopen.91

En ton af ångest klang alltjämt I syndig sång, i smutsigt skämt, Där ormar tycktes hväsa. En slinka sjöng i drill på drill: »Vi dig för evigt höra till, »Gör med oss, Herre, hvad du vill! »Se här åt Gud!» Mot himlen Hon räckte spotsk »lång näsa».

En brunstig get nu leddes fram, Och Satan sade: »Si Guds Lam!», Då skälfde bergets riken, Kring fjället röt orkaners kör — — — Håll i min hand, min panna rör, Och sjung en psalm, att ej jag hör Det tusenåra hånet, Den skrällande musiken!

92

lise,

ag hoppar öfver stenar, Jag susar mellan grenar, Jag hinden ej förmenar Min svala vattudryck. Den panna, som jag väter Vid sqvalp mot enslig säter, Sitt tyngsta qval förgäter För Ilses yra nyck, Och kejsar Henriks smärta Jag kylde vid mitt hjärta.93

Min borg stod förr på jorden, Och mästarsångarorden Yid bägarfylda borden Till harpor ljödo gladt. Men Blocksbergs furste grusat Det slott, hvars sång förtjusat, Med ljungeldsstorm som brusat En skum Valpurgisnatt: Han tål ej oskulds löjen, Han hatar sångens nöjen.

Nu sjunkit under vågen, Betäckt af Irisbågen, Den borg, där, glad i hågen, Jag förr som drottning gått. Men än jag munter plaskar Bland bokar och bland askar, Och den, mig öfverraskar I bad, får ljuflig lott: Till sömn hans sorg jag leker, Till ro hans qval jag smeker.94

Min åder yster qväller, På eken stänk jag häller, Jag skalkas med foreller Och sköljer strandens ljung, Jag ser på ekorr-ungar, Jag gungar, gungar, güngar, Mot lärda narrar slungar Min bölja lekfullt ung, Men springer rundt om qvarnen I kapp med vallhjonsbarnen.

Med skolans pilt jag pladdrar, Med gummor sqvaller sladdrar, Och lätt min slöja fladdrar I måneglansen klar. Ur klyftans djup jag bubblar, Mot kiselstenar snubblar Och längtans lust fördubblar Hos hvart förälskadt par Med si s bland pilträdshängen Om prest och brudesängen.95

Ej siam och grus mig grumlar. Jag öfver klippor tumlar Och gamla sägner mumlar För vördnadsvärda trän. Mot den, som ständigt kinkar, Jag plirar skälmskt och blinkar, Till grottan honom vinkar Men piskar honom dän, Mitt hufvud fram jag lutar Och gläds när skummet sprutar.

Pilgrimens trötta hälar, De sorgsna arbetsträlar, De rika skaldesjälar Jag skänker läkedom. För den, på jord blef sviken, Jag öppnar vatturiken, Där forna borgmusiken Än klingar glad och from, Jag för ej kolarn vilse, Jag är prinsessan lise.

96

lise och kolarn,

renzel skred i stjärn eqvällen Genom skog, som mystiskt susar, Öfver hjässan hänga fjällen, Bäcken nedanföre brusar. Tyst han gick i månens strålar Bort mot milan, där han kölar.

På sin stig bland furugrenar Tänkte han: »med vedermöda Jag en usel slant förtjenar Och åt barnen skaffar föda.

Kik man står i öfverflödet, För de mina tryter brödet.»97

Som ett skratt det klang ur snåren, Dem i silfver månen klädde: Lätt som böljan, glad som våren Ut ur skogen lise trädde. Som en månesky var dräkten, Gången var som vestanfläkten.

»Jag har dryck, som brukar läska Kolartörst», hon yster sade, »Tag ett minne!» Snabbt en väska Hon i kolarns händer lade. Den var tung, den nästan tryckte Med metallisk vikt, han tyckte.

»Fingra ej på hennes spänne! Den, som bida kan, har vunnit! Lyd och vänta! Öppna henne Först när milans trakt du hunnit!» Hotande med fingret, log hon, Som en dröm försvann i skog hon.

Wirsén, Dilcter. V.98

Lång är färden, karln förveten, Väskan snart i handen bränner, Större blir klåfingrigheten, Motståndskraft ej mer han känner, Löser spännet, väskan blottar Varsnar — idel granträdskottar.

»Sakramenskadt troll! Med mycken Rikdom lise ej belastar!» Strax, förutom ett par stycken, Alla kottar bort han kastar, Knogar purken fram till hvilan Vid den gamla, svarta milan.

När han där på snuggan blossar,

Harmset, att sin tid förnöta,

Han sin väska åter lossar —

Gyllne skatter ögat möta!

Ack, hur dumt han nyss har handlat:

Allt i gull sig nu förvandlat.99

Ut han ifrig går att leta Efter dem som bort han kastat. Om han bara kunnat veta! Som en tölp han sig förhastat! Dock — han platsen noga minnes. Söker, söker: intet finnes.

Men ett skratt ur snåren bryter, lise syns i granskogsgläntan: »Kottar i dukater byter Tålamod och stilla väntan, Lär af skadan vis att vara Och de gömda stycken spara!»100

Eisenach,

trädgårdsgrönska bäddas borgarhus, Jasminers sus Förs kring på rymdens våg af sommarvindar. För staden skyddspatron Sankt Georg är, En springbrunn bär

Hans gamla stod, och rundt på vakt stå lindar.

i

Det hem, där Luther fick, som yngling, vård, Fru Cotta's gård,

I torgets vrå än vandrarns vördnad väcker. En rosenånga stundom sprides stark Där park vid park

Ett skuggigt nät kring boningshusen sträcker.101

Men längre bort Maria-dalen ler, Och "Wartburg ser

Från skogig brant på Thüringslandet neder. Till borgen vinkar minnesång oss opp På lummig topp.

Där fästet står för sång och forndagsseder.

Yar Klingsohr's rösten, som demoniskt ljöd? Hvad älskogsglöd

Ur Ofterdingens dikt i sångarsaien! Hvad sällsam klang ur mystisk helgedom: Högtidligt from

Besjunger Wolfram Parsifal och Graalen.

Dock rummet längre ned är borgens skatt: Så mången natt

Satt »junker Georg» där i tankar djupa. Där har han tolkat bibelns helga ord För fädrens jord

Och sett mot daln från Wartburgs ättestupa.102

Och därför tycks, hur qvällen än blir skum, Från Luthers rum

En fackla djärft sitt sken kring dälden skaka, Det ädla skenet lyser äfven mig, När mörk min stig

Från borgen snart till staden går tillbaka.

Än nattens dröm, när dagens buller dör, Till slumrarn för

Om Klingsohr, Wolfram, Luther fantasier, Tills han, som boren blef i Eisenach, Sebastian Bach,

Dem löser upp i fromma harmonier.

När dag går opp och snart den vackra stad Står morgonglad

Och Georgs springbrunn upp sitt pärlregn drifver, Jag tänker: Eisenach, du borg för tron, Din skyddspatron

Med rätta Georg — »junkern» — är och blifver.103

Han är den man, som drakar slår i fejd. All Klingsohr's sejd Ej denne riddar Göran kan förföra. Det kala Hörselbergets signeri Förgås, blott vi

»Vår Gud är oss en väldig borg» få höra.

Men » Drachenschlucht», hvars dalgång smalnar af Till fjällstängd graf

Där en och en med möda fram kan skrida, Är bild af »junkerns» trångmål, kamp och qval I ängslans dal

Förrn ut han hann till rymder soligt vida.

104

I Weimars park.

edali järnvägståget saktas, »Weimar» ropar konduktorn. Mitt bagage jag låter fraktas Till ett rum vid torgets hörn.

Men jag själf vill ställa gången Genast hän till slottets park: Där är tempelplats för sången Och kariters vigda mark.105

Ildefonsogruppen vårdar Skönt dess ingång marmorljus, Jag beträder diktens gårdar Vid kastanjeträdens sus.

Ilm, hvars vågor gräset skölja, Flyter spegelklar och glad. Fordom lockade dess bölja Wolfgang hit till nattligt bad.

Sköna Erosbilder blänkte Mellan träden öfverallt, Luna med sitt ljus bestänkte Hans Endymionsgestalt.

Nu en svan på vattnet glider Allvarsam och lugn sin ban Där ibland i flydda tider Summit diktens hvita svan.106

Den cistern, där droppar halka, Tycks ännu mig ega qvar Något af den rena svalka Som i Goethes sånger var.

Tankfull Lyrans stjärna glimmar, Sändande ett fuktigt ljus I de sena aftontimmar Till hans öde trädgårdshus.

För hvartenda sångarsinne, Som en fläkt från höjden sport, Blommar evigt "Weimars minne, Är dess park en vallfartsort.

Mitt besök är snart förgånget, Snart, för snart igen jag far Till det gamla hvardagstvånget, Men min själ sin hågkomst har.107

Jag skall ofta återse er, Fast jag snabbt från er blir skild? Lummigt hägnande alléer Och i fonden G-oethes bild!

Pegasus, som körs för plogen Eller släpar nyttans lass, Skall i mödan minnas trogen "Weimars vackra parkterrass.

Kanske, när sin rem han biter Och för tung hans boja är, Banden någon gång han sliter, Lyfts och rymden genomskär

Och ånyo ilar, ilar Öfver skogar, öfver mark, Tills i lindars hägn han hvilar, Fri på nytt, i Weimars park.FRÅN SJUKBÄDDEN

JANUARI—APRIL 1893.

Vemod.

Stilla tiden bida, Utan klagan lida Bättre är än höra käbblets dom. Slut dig tåligt inne, Djupt beklämda sinne! Ensamheten kan bli helgedom.

Vrångvis klanderlystnad Störa vill din tystnad, Vittert hat vid lägret hålla vakt. Vänten än och skonen, Dämpen bittra tonen: Snart han hunnit utom all er makt.Ögat släcks, som tårats; Villebråd, som sårats, Söker skuggan djupt i ensligt hult. Medan blodet strömmar, Komma vackra drömmar, Lifvet slocknar. Plågans mått är fullt.

Lampan.

Under sömnlös natt din milda dager, Blåa lampa, lindrande förtager Feberoron, mörkrets följesven. Ställd på golfvet bakom skärmen, silar Du ditt ljus kring kammarn, där jag hvilar, Vänligt sken du strör kring plågans pilar, I ditt skimmer hoppet vakar än.

Af min son en skänk, för mig du målar Blid hans framtid ut i ljusblå strålar. Bringar helsning från hans unga själ. Drömmar sväfva på din lätta strimma, Du förkortar qvalets midnattstimma, I din glans mitt öra kan förnimma Andesusning: allt blir åter väl.När i mörkt mitt lif sig tycks fördjupa, Darrar älskligt glittret från din kupa Med en färg, som trons, symboliskt blå. Ja, min himlatro är än mig sparad, I dess frid jag ligger ömt bevarad, I dess sken min sjukbädd står förklarad — Blåa lampa, lys i döden så!15

I Dotan,

Kon. B. 2,6.

^^Kag kan ej lugnas mera,

Ty fasorna bli flera, Standaren de plantera Omkring mitt läger ut. Med vagnar och med härar Mig plågans kung förfärar, Min andes kraft är slut.

Då sade Herren: »visa Jag vill dig, som Elisa, Att du har skäl att prisa Min trogna vård och vakt. Håll upp med sorg och knotan7 Du ligger nu i Dotan I fiendernas makt.»116

»Men dock mitt öra hör dig, Barmhertighet jag gör dig: Långt flera äro för dig An de, som mot dig gå.» — Då hördes hvmners toner,

xJ 7

Jag såg i ljus millioner Af änglar kring mig stå.

Om våldets mörka skaror, Om världens tusen faror, Om egna hjärtats snaror Mig skrämt, nu känner jag: Min skyddsvakt är otalig, Jag hvila kan lycksalig I Herrens Guds behag.

117

Drömmar,

är vägen går mot dödens dal? Som sorgeypresser pryda. Då nalkas drömmar ntan tal Som ingen mäktar tyda. De mildra stundom tunga qval.

För andens hörsel, som är svag, En flod på afstånd brusar, Den utan hvila natt och dag Mot fjärran kuster rusar Med underbara böljeslag.118

Dess våg, som går mot okänd strand, An väcker upp, än sofver. I dimma skyms dess mörka rand. Jag måste,

måste öfver: Jag vill till hjärtats fosterland.

En båt sig närma tycks i hast

Vid harpoton som klingar.

Den tar mig upp, den har ej rast,

Dess segel äro vingar,

Ett kors med törnekrans dess mast.

Ett sus jag hör af röster två Från flodens andra sida, Och Ernst och Daniel hviska sa: »Han kan ej länge bida, Yi honom snart välkomna få.»119

Om detta ock blott drömmar är Och barn af feberns villa. En mening dock jag skymtat där, Jag höll den drömmen ganska kär, Min natt blef lugn och stilla.

120

I tabernaklet,

in själ har sörjt som Rachel, Nu klarnar upp min qväll: I Herrens tabernakel Jag flytta fått mitt tjäll. Ej qvalen mer förskräcka, Mig skänkes stilla ro, Med vingar öfvertäcka Keruber nu mitt bo.121

Ty allt hvad ängslan heter Flyr bort från helgad mark, Där tvinnade tapeter Omhägna Herrens ark. Violblå, rosenröda Och hvita stråla de; Farväl, min sorg och möda, Farväl, min andes ve!

Mig plågan håller vaken, Men ej bekymrets brus, Och gyllne ljusastaken Mig gifver heligt ljus. Jag får från striden rasta, En stämma ljuder skär: På mig din omsorg kasta, I famnen dig jag bär!Till den obekanta,

>OJ>cOn af de många, hvilka gladts, Qf^ Att helsan ändtligt återvände» Så var den underskrift, som satts På gåfvan, den du vänligt sände: En lyra, skönt Med vintergrönt Och gula, röda rosor sirad I krans af goda händer virad.123

»En af de många.» Ack ej kär Ar eremiten mer för mången, Hans dikt för egensinnig är. Han dagens dräkt ej bär i sången; Blott inre bud, Ej ekoljud

Af allt, som stundens hjältar prisa, Han följer i romans och visa.

»En af de många.» Nej, blott få Sin kurs med mig tillsammans styra, Men det var ljuft och kärt ändå Att få till maning denna lyra. Den susar klar: »Dig trogen var

Och manligt sjung på stigar branta!» Så var din mening, obekanta!124

Ja, hjärtats lyra tar jag med I hvarje lifvets kamp och möda. Jag dölja vill hvad mest jag led Med rosor gula, rosor röda, Och, rikt belönt Af vintergrönt,

Mot målet gå, där ock din slöja, Du obekanta, du skall höja.125

Ti!! den engelske skalden Edmund W, Gosse,

sångaren af »Ön viol and flute.»

London.

bref mig nått. Från gamla Englands kust Det kom, när plågans makter vikit hade. »Välkommen åter upp till lifvets lust», Det med en vestlig, vårlig helsning sade: Musik, som fordomdags min själ förnöjt, Mig ljöd emot från »violin och flöjt».

Det är ej döden, fast den sträng ser ut, Som själens ro i qvalets stund förtager — Dess mörka väg har Mästarn gått förut Och från hans spår får natten själf en dager: Det tanken endast på den kretsen är, Som man skall lemna öfvergifven här.126

Säg, har ock du förnummit, hur det käns Att genomvaka skumma febernätter? Man vandrar fram på hedar utan gräns, Man skrider fram på vida vallmoslätter, Man genom djupa tunnelgångar går, En slöjad bild vid hvarje krökning står.

Men stundom vidgar gången sig till sal, Till ett kapell för fromme ordensbröder^ På altarbordets midt den »helga graal» Med Herrens blod i mystiskt skimmer glöder, Och drycken bjuds, en hviskning susar så: »Gå ödmjuk fram! Du målet snart skall nå!»

Ånyo gångar, åter schakt på schakt

Och någon dunkel skepnad som förskräcker!

Från öppna gluggar syns en katarakt-,

Men mörkret snart ånyo allt betäcker,

Man trefvar fram — då glimtar snabbt ett ljus.

Ur fjärran syns ett snöhvitt tempelhus.127

Kring ena trappan, skön som klar kristall, En flod af ljusblå vågor mäktig bryter, Den andra sköljs i soligt etersvall Af himmelsk eld, som kring hvar afsats flyter. Bekanta väsen bjuda ömt sin famn, Jag hunnit fridens hem och hvilans hamn.

De käre döde närmas. Skalder gå, Dem här jag älskat, mig i ljus till möte. Men hvem är hon, som syns i porten stå? O moder, tag mig åter till ditt sköte! På jorden tung är hvarje pilgrimsstig, Nu allt är godt, nu har jag åter dig.....

Så vexla bilder, så gå natt och dag, Man grafven nära var, man stått vid randen, Men väckts till lif. Man är oändligt svag, Som af en bränning kastad upp på stranden, Och långsamt, långsamt hvardagsvärlden gryr Med glesa fröjder, hundra småbestyr.128

Dock ett var ljuft. När själens kraft var tömd, När vissnadt låg som höstens löf ens sinne, När man var tyst och trött — man var ej glömd, Det en och annan fanns med trofast minne, Och långt från England ljöd, på välljud rik, Af »violin och flöjt» en mild musik!BLANDADE DIKTEK

Wirsén, Dikter. V.

9131

Gamla gymnasium.

i.

.Jjfr ett hörn vid Riddarholmen stå två hus i kyr-

käns skygd,

Ofvantill förenta bägge af en gång, en öfverbyggd.

Där jag eger hundra minnen, dem ej glömskans

dvala sofver,

Gosseårens solsken faller för min tanke än däröfver.

Det gymnasium var den tiden, i dess trappor då

jag sprang,

Mössans rand med silkessömnad skröt om gymnasistens rang.

Utsikt fanns på ena sidan öfver vackra Mälarvågen,

Riddartemplet på den andra stämde till begrundning

hågen.132

Sjette dagen i November, under fana prydd med flor, Skred vårt tåg i qvällens skymning jämt till Gustaf

Adolfs kor,

Sånger ljödo om den lager, som på Lützens fält

blef skuren,

»Siiecos excdtavit» lyste på den tegelröda muren.

Mälarsjön och hjälteminnet spredo kring min ungdom ljus,

Skönt för örat sammansmälte böljans och bedriftens

sus.

Sång och sinne ha bevarat sedan dess på vandringsfärden

Allvarsfärg från kungagrafven, en idyll från Mälarfjärden.

Oförgätna dar, då gossen stilla bildades till man

Och min första vänskaps låga blyg, försynt och

hjärtlig brann!

Ljufva ferier, då jag stundom gästa fick hos mina

vänner!

Ulriksdal och Vinterviken, än jag eder dragning

känner!133

Oförgätna dar! Då växte kunskapshågen mer och

mer,

Och vid lampan halfva natten hölls jag fjättrad af

Homer:

Hektor bjöd sin maka afsked, vred Peliden satt i

tältet,

Men ambrosisk kärlekslängtan Aphrodite bar i bältet.

Tidig oro dref mig, ofta gick en genie mig förbi, Smekande mitt unga hufvud, namnet var melankoli;
Trånadsmättad tycktes rymden, hvar hon höjde

svartblå vingen, Och hon sade: ingen lycka skall dig tillfredsställa,

ingen!

Då blef född en mäktig längtan, som ej släckas kan

med stoft,

Då slog ut i stilla timmar sångens ros sin första doft,

Rim och meter knöto gyllne silkesmaskor, jag var

fången,

Strofer byggdes, toner klungo — och det blef ej

sista gången.134

Vänliga »Concordia», vårligt friska ynglingaförbund, Gossens första visor ljödo i din anspråkslösa rund, Klen var utan tvifvel sången, säkert var dess byggnad bräcklig, — Ett är visst, att skapartörsten sedan dess blef

outsläcklig.

Djupt i femtonårigt sinne brann den utan gräns

och mått,

Qväfdes se'n af damm och böcker, dock för några

lustrer blott,

Tills vid tretti år ånyo flödet alla hinder sprängde,

Lik en underjordisk åder, som ur marken åter

trängde.135

II.

Må andra klandra lärarn eller glömma! Jag vill hans bild i troget hjärta gömma! En ringa krans jag än ert minne ger, I, som en gång min första ungdom lärden Att akta vettets mer än slumpens värden; Till edra grifter vördnadsfull jag träder, Er forne lärling tacksam helsar er.

Du ädle senior bland originaler,

Som med en grundlig lärdoms kapitaler

Eörente sträfsamhetens rena guld,

Du gamle A sp in g, som oss tvang att plugga

Hvart »pensum» utantill, beredd att kugga

Om på ett »och», ett »men», ett »ty» vi felat,

Hur stor till dig är likafullt vår skuld!136

Ät allt du gaf ditt uppsåts sanningsstämpel, Ett strängt pedantiskt, men dock stort exempel Af nit, som allt för plikten offra vill. Historielexan glömts se'n dess kanhända Med sina kungalängder utan ända, Dock med din karakter du gaf en lexa, Som gömts ej »utan»- blott, men innan-till.

Om, gamle Lundstedt, mången lagt tillsides Propositionerna ur din Euklides Och hvarje algebraisk expression, Vi glömma aldrig dock, att redbarheten Hos dig var höjd till högsta digniteten Och ordet heder stod bak likhetstecknet Af gubbens vackra lefnadseqvation.

Men dig jag minns dock mer än hvarje annan, Du man med gråsprängdt skägg och romarpannan,, Som gaf mig håg för Latiens språk och sång. En inqvisitors var ditt mörka öga, För dig föll hvarje prål och hafs till föga, Och du var sträng, men äfven, Gustaf Rabe! Urban, ironisk, frisinnt på en gång.137

Hur, när du lät med någon snärj arfråga En slarf få yppa själf sin oförmåga, Din blick sarkastisk sken, fast kärleksrik! Hur träffade ditt hvassa skämt som pilen Hvar liten dumhet i latinska stilen! Men när du tydde Maro eller Flaccus, Flög upp en fornvärlds strålande portik.

Och du, som var min knäkamrat den tiden Och delte nöjet liksom täflingsstriden, Säg, minns du, Hildebrand, vårt sista år? Oss bägge förestod studentexamen, Och när vid Rabes svåra sluttentamen Yi fått »ett godt lauclahtr», slöt han vänligt Oss till sin famn, i ögat sågs en tår.

Han tog vårt löfte — minns du? — »Aldrig sviken

De gamles studium, glömmen ej antiken,

Men på den grund, jag lagt, befästen er!»

Yi höllo löftet. Än i qvällens timmar
När på mitt skrifbord trefna lampan glimmar
Och någon romarskald jag tankfull läser,
Jag Rabes ädla bild för ögat ser.138
Hell lärarn! Kornet, som han sått, skall spira
An i decennier och hans ära fira,
Fast undangömd var såningsmannens gång.
Så mycken stilla, knappt beaktad möda
Hör outplånlig tack i sinnet föda,
Och kring ditt vackra minne, Rabe, hopar
Yälsignelse, välsignelse min sång.139

III.

Andra tider grydde. Våldsamt stöptes gamla former
om,

I gymnasiets forna ställe »högre läroverket» kom. Annan plan och andra kurser, ypperliga lärarkrafter, Sämre vinst! En drifhusodling, som »forcerar»
växtens safter!

När, som man, i hufvudstaden, jag fått hem och
verkningsplats,

Stodo re'n på skilda ställen skolpalats vid skolpalats.

Kiddarholmsgymnasiets byggnad, där min ungdom
fått sig sola,

Fanns väl qvar i kända hörnet, men förbytt till
qvinnlig skola.140

Så begaf sig, bäst jag skötte mina värf, kritiker
skref

Och af dem, jag recenserat, till Gehenna önskad blefy

Att jag lyssnade till böner af »Wallinska skolans»
rektor,

Vän se'n gamla dar, och lät mig nämnas ut till
dess »inspektor».

Och det gamla lärorummet öppnade igen sin dörcy Mälarvåg och Eiddartempel fängslade min syn som
förr,

Och jag hörde unga flickor gamla verber konjugera Och Horatii vackra ode till Leuconoë skandera.

Och hvar gång vid Junis början skolafslutning försiggick,

Höll jag tal i stora salen, där jag fordom premier fick.

Vid de ungas hemförlofning jag på gamla dagar

tänkte,

Och vid psalmens ljud jag kände, något vått i ögat

blänkte.141

Så ha ynglingar och flickor här i detta gamla hus

Fostrats upp till skick och odling, unga plantor

druckit ljus,

Åldrar aflöst åldrar ständigt. Här i denna nötta

trappa

Känner jag mitt gossehjärta än i mannabröstet

klappa.

Snäckan sluter sig i skalet, skuggan sänker slöjan ner,

Mitt »inspektorat» jag lemnat, såsom uppdrag många

fler,

Men ännu, som förr, jag vandrar, helst vid ljus af

qvällens stjärna,

Till den gamla Riddarholmen med sin röda kyrka

gärna.

Öfver torg och gator fäller aftonen sitt glesa flor, För mitt minne susar sången än kring Gustaf Adolfs

kor,

Yålnadslika dimmor segla öfver Riddarfjärden yta, Och min ungdoms bilder hägra, forn- och nutid

sammanflyta.142

Här ej stundens tusen afbrott vemodsdrömmarne

förströ,

Riddarholmen är i Stockholms yra tummel minnets ö.

Jag är minnets man. Som murgrön tätt kring fönsterbågen klänger,

Så vid denna plats mitt hjärta än med tusen fibrer

hänger.

143

Klosterbrodern,

Tär Fra Filippos lik en stilla qväll

Låg svept till grafvens ro i ordenskläder Och aftonskimret i hans trånga cell Sitt afsked bjöd åt bårens grofva bräder, I saknad hela klosterfolket stod: Han var så from, så rik på tålamod.

»Han följde Kristus åt, var blid och mild» — Så någon sade — »ned i vännens kista Yi därför lägga må hans Kristusbild, Den vare nu hans sällskap i det sista! Liksom hans vakna, så hans släckta blicks Hugsvalan blifve än hans krucifix!»144

Och korset togs från gotisk fönsterrand, En väggfördjupning, där det ständigt hängde; Men när man rörde Kristusbildens hand, Ett djupt förborgadt gångjärns hakar svängde Och bakom korset syntes på en gång I nischens famn en qvinnomedaljong.

I denna flickas öga hvilken glans! På denna kind hvad varma dagrar spela! Med qvinnlig hand vid kanten skrifvet fanns: »Ett minne till Filippo från Carmela.» Man häpen blef och harmsen, ingen drömt Att på en slik intrig Filippo gömt.

Han tycktes ju så fri från jordisk lust,

För honom sinnevärldens sken försvunnit,

En mildt förklarad, öfverjordisk kust

Hans ande tycktes re'n härnere hunnit,

Och dock — hur hädiskt — just bak korset där

Han lät sig retas af vår jords begär.145

Man dömde strängt just därför att man satt Den hädangångne mera högt än andra: I himmelriket var hans andes skatt, Han tycktes här som pilgrim endast vandra, Och dock — när han till krucifixet kom, Hans dyrkan gällde qvinnan därbakom.

Förlägen själf hans vän Andrea står. Det är som hans beundran hädanfore. »Att lägga korset på Filippos bår, Månn' icke nu profanation det vore?» Till priorn spörjande så flög hans blick, Där han i cellen stod med tankfullt skick.

Och priorn sade: »jag hans saga vet, Men nämner ej. Den må ej anstöt väcka! Sin stilla lefnads djupa hemlighet Med Kristi kors han ville öfvertäcka; Stum bak dess fasta, hägnande förvar Sin sorg han ställt och så den helgat har.

Wirsén, Bikter. 7.146

»Lägg kors och medaljong i kistan ned!

Yid tryck af korsets hjältes helga finger

Re'n för vår döde vän i himlens fred

Ett gångjärn rörs, en port på gafvel springer^

Filippo re'n Carmela återser

Och korset helgd åt bägges möte ger.»Motsägelse,

VTr|, Tan skall till sin förening. Fracken på cis Han går igenom än i minnet talet, Som skall den dnmma fördoms hydra slå Och visa, huru fädren handlat galet. Man lyssnat nog till hyckleriets prat, Det gäller nu slå an den rätta tonen Och förbereda upplyst framtidsstat, Som ej i ledband förs af religionen.148

Den var för half barbaren nog ett stöd, Men ej dess villa vakna tankar sofver: Hvad båtar myten mer, då tron är död? Man lampor ej, när dag gått upp, behöfver. Motsägelser i bibeln visas opp Med klara skäl af nutidsvetenskapen, Som omotståndlig går sitt segerlopp Och vrider snart ur vantrons hand dess vapen. Empirisk forskning, nyktert klar metod Förvisat har med fog allt öfversinnligt, Man står på säker mark, där ej man stod. När målet var bak skyn och oupphinnligt. Med vaggsång om en himmel man bedrog. Ju mer man fromlade och ljög, dess flere Och Äntligt afhöll folken länge nog Att taga ut sin goda rätt här nere. Förgäfves! Fram går sanning med sitt ljus, Och trälen ser, hur svagt hans fot var bunden. Men för att bygga upp det nya hus Det gamla måste rifvas ned från grunden: Med barnuppfostran början måste ske Att djärft förjaga allt hvad griller heter, Och då skall världen, frigjord, åter se Ej rädda dvärgar, manliga atleter.149

Så ungefär! Ja, talet låter bra, Han ämnar ej ett jota ta tillbaka; Men förrn han går, han måste afsked ta För qväll

och kanske natt af barn och maka. Han är en ömsint man, sin ungdomsbrud Han älskar än med första kärleksruset; För öfrigt han, som mer ej tror på Gud, Gör ej för när en enda mask i gruset; Han menar väl, han är en ärlig själ. Nu skall han gå — men först åt mor farväl!

Hvar är hon? Saln är mörk, salongen skum, I kabinettet synas heller inga; Men se, där faller ju från barnets rum På golfvet ljusskken genom dörrens springa. Han hör: en välkänd röst från kammarn går? Det är hans hustrus, han förnimmer orden, Hon läser högt för pilten »Fader vår» Och psalmen sen »Nu hvilar hela jorden». En fredlig interiör! Förtjust han stått, Med välbehag hans egna läppar mumla: »Ja, det är bra, det gör den lille godt, Man bör med tvifvel gossens frid ej grumla.»150

Sen går han borfc förutan samvetsqval Och håller under bifallsrop sitt tal: »Med barnuppfostran måste början ske Att djärft förjaga allt hvad griller heter, Och då skall världen, frigjord, åter se Ej rädda dvärgar, manliga atleter.»

Må andra börja blott med sina små! Om sina egna är man rädd ändå.En hviskning.

Sr^en stolta dikten byggde praktpalats

I fredad ro för folkets stoj och vimmel, Och springbrunnsstrålen steg i dristig sats Inunder konstgjord, safirbildad himmel. Men hvarje natt i luft så tung som bly Un hviskning hördes: till naturen fly! Där under furors brutna loft Hörs vallhornslåt och skälla, Där är linnéans mandeldoft Och där är skogens källa.152

Den stolta dikten lefde, rik på glans, Af marmorbilder hennes salar fylldes; När qvällens timmar sväfvade till dans, Af konstgjord måne hvart gemak förgylldes-Men hvarje natt, med sus från skog och by? En hviskning hördes: till naturen fly! Där är så högt och fritt i tak, Där knäpper spelman strängen, Där står den granna majstång rak, Man dansar där på ängen.

Den stolta dikten lät sin byssosskrud Till golfvet falla, steg i badet fager, Kring onyx-karet hördes flöjters ljud Och rundt om rummet steg en dimblå dager* Men röster hördes ofvan dimblå sky Med sakta hviskning: till naturen fly! Där badar än vid landtlig qvarn, Vid knotigt pilträds rötter, Den enkla Visan, bygdens barn, I dammen nakna fötter.153

Den stolta dikten sade: föga bryr Mig dagens kif, där pöbelns sorl sig blandar, Jag föddes ej för stundens små bestyr, Mitt sällskap är med seklens store andar. Då ljöd en hviskning: intet konstnärsgry Ett folk förutan! Till naturen fly! Där är ett stilla välbehag, Där spirar kraft i hågen, Och folkets goda hjärtelag Slår ut som sommarrågen.

Den stolta dikten sade: trånga band Mitt fria snille än ej snört på färden; En snäckas hus är hennes fosterland, En konstnärs enda fosterland är världen. Men samma hviskning hördes, ständigt ny, Som djupa suckar: till naturen fly!

Där trifs det lugn i granars skygd, Som världens flärd ej skådar, Och där vid hem och fosterbygd Du knyts med tusen trådar.154

Den stolta dikten yfdes, själf sig nog: Hvad bryr mig gudligt tal, som mängden sofver? I formlers fjättrar ingen än mig slog, Hvar särskild tro min vinge lyft mig öfver. Då ljöd en hviskning: all din prakt är dy, Till Gud, till folket, till naturen fly! Din hydda bygg vid lind och lönn, Där högmods gadd ej stinger. Och där hvar lördag öfver sjön Till helgmål klockan ringer!155

Nattbåten,

glider sakta Ci^f I sena timmar, Den röda lyktan I fören glimmar.

Det trånga sundet. Af töcken höljes, Ett dämpadt vågsvall Mot kusten sköljes.156

Till obekanta, Till fjärran stränder I silfverdimma Den stäfven vänder.

Som plötslig drömsyn Förbi den sväfvar, Det röda skenet På vattnet bäfvar.

En klockas ringning Från båten höres, Det döfva ljudet Kring stranden föres.

Så skall en nattbåt En gång i döden Mig hemta öfver Till dolda öden.0 snart är inne Den dunkla stunden, En farkost skymtar

1 trånga sunden.

En klocka röres Af okändt finger, I mörka natten Den spöklikt ringer.

Mot obekanta, Mot fjärran stränder I silfverdimma Jag kosan vänder.

Men röda skenet Erån skeppslanternan För mig i dunklet Är lyckostjärnan.158

Dess glans har likhet Med purpurglansen Från blod som droppat Bak törnekransen.

Dess låga talar Om tröst, försoning Och lyser hem mig Till fridens boning.

Eagnhildsborg 1891.

159

Klockljuden,

jT^Nen mörka skog omkring mig står

C^è; Med furukolonnaden,

Men bortom sjön jag se förmår

Af täcka landsortsstaden

En liten bit

Med kyrka hvit

Som blickar öfver vågor hit.

Dock ej när nordan blåser sträng

Kring trän och gröna hagar,

Och ej när östan öfver äng

Det vilda spännet jagar,

Förnimmer jag

Med ljuft behag

Den helga kyrkoklockans slag.160

Blott i sydvestligt väder klart Jag hör de allvarstunga Och döfva ljuden underbart I eterrymden gunga; En stämma lik Från himmelrik

Går klockans maning öfver vik.

Den tyckes ringa strax invid, Som vore kyrkan nära, Med djup, högtidlig andefrid Den tonar Herrens ära Med klang, som lär Och innebär

Att evigheten jämt är när.

Ack, ej i vredens nordanbrus,

Ej i begärets östan,

Blott vid den stilla vestans sus

Till själ, som har förtröstan,

Når fram ett bud,

Ett maningsljud

Från andars stilla rymd och Gud.161

0 ring i mild, sydvestlig fläkt, Du helga klocka, klinga!

Från ljusets stad i qvällens väkfc En himmelsk helsning bringa! Jag skymtar re'n

1 aftonsken

Dess torn. O vestan, susa len!

Ragnhildsborg 1891.

Wirsén, Bikter. 7.

11162

Utsiktsberget

(Till fru L. Holmberg.)

tsiktsbergets ena sida stupar Ned mot daln med nästan lodrätt fall, Men den tvärbrant, som sig där fördjupar, Skymmes delvis bort af gran och tall

Hvilka sträcka Sina grenar ut och svalget täcka Med en dunkel grönskas rika svall.

Högst från klinten ser man vackra gärden. Ängar, sund och hvita boningshus Och, i fjärran, hela öppna fjärden, Glittrande i aftonsolens ljus.

Skönt förenar Sig det sus, som hörs i trädens grenar, Med de svala vågors sakta sus.163

Men hvad ser jag? Saknads hand har ristat Här ett kors, ett ord i klippans famn... Hvem var »Bolf», och hvilka kära mistat Här ett barn, som egde detta namn?

Här i qvällen Hvilket sorgligt minne hägnar hällen? Säg, hvem är du, bleka andehamn?

Här — så svaras — sjönk en mors förhoppning, Här en faders fröjd i djupet gled, Bröts en menskoblomma, stadd i knoppning, Dog ett morgonljus som skimmer spred.

Gossen sökte Gräs och blommor här, där berget krökte, Och han krossad föll från klippan ned.

Lille tolfårspilten såg ej branten, Mossan där sitt vackra täcke bredt, Sagomörka granar bortskymt kanten Och vid djupet sommarns blommor lett. Lille döde,

Så af blad och blommor skymms vårt öde Tills vi halka ned oförberedt!164

Lille Rolf var tidigt lärd att sjunga, Tidigt lärd att älska strängalek. Äro hans de toner, hvilka gunga Hit i qväll vid vestanvindars smek?

Långt från öar Badande i lugna etersjöar Hörs hans barnastämma klar och vek?

Rolf har hunnit dit ej vi ha hunnit, Rolf blef tidigt död och tidigt vis, Han från utsiktsberget utsikt funnit Till en fjärd som ej beläggs med is.

Föga höga Brant, där gossen föll, beskär vårt öga Utsikt hän mot barnens paradis!

Bagnhildsborg 1891.

Lindrande medel.

(Till O. M.)

I.

är jag var senast där, hon lefde än, Den unga dottern, husets goda ängel; När efter många år jag kom igen, Var bruten jungfrublommans fina stängel.

Kring kullen, där en sjuttonårig mö Blef jordad, nu en stilla saknad klagar. Dit går en mor i tät decembersnö, Så väl som under heta julidagar.166

En far, som, trogen läkarns kall, förstått Att undan död och faror andra rycka, Med all sin konst här ingenting förmått Och ned i grafven sjönk hans lefnadslycka.

Hans hår blef hvitt, hans glädje flög sin kos Han verksam är, han om sin sorg ej talar, Men när den sköflats, lifvets bästa ros, Då blir det tidig höst i tysta dalar.

Och jag, som själf för hoppets rikedom Ett enda barnahufvud har till fäste, Förstår så väl att hemmets värld blir tom När enda fågelungen flytt sitt näste.

Det är ett litet bräckligt silkesband, Som håller fast vår sällhets pärlor alla. När bandet brister, djupt i ökensand, Som sjunker, sjunker, spårlöst ned de falla.167

II.

Som förr, det gamla hemmet prydligt var, Vid dörren stodo rosenbuskar tvenne, Den ena stammen hvita rosor bar Och modern sade: se, de likna henne!

Jag bjöds dit in. Där var ej allt sig likt, Men vänsällhet fanns qvar i håg och miner. Och — något nytt — i saln var ordnad rikt En dyrbar mängd faienser och porsliner.168

Där var Vieux-Saxe, Ostindiskt, Sèvres självt, Kring alla väggar, rundt om dörren, spisen. Blott fina märken! Här en vas från Delfft Och där en tallrik af Grripsholmsservisen.

Min värd var icke samlare förut,

Och dock hvad kännarskap, hvad smak i detta?

Med half förundran sporde jag till slut:

När fick du håg för denna lyx, berätta!

Jag ångrade min fråga inom kort,

Han mumlade till svar: »en nyck, i grunden,

En tom förströelse, se'n hon gick bort,

Ett dyrt, men vackert tidsfördrif för stunden» .. ~

Jag studsade, ett annat ämne tog,

Om etsningar och taflor talet väcktes,

Och när pendylen uppbrottstimmen slog,

Min hand mot hans till tack och afsked sträcktes.169

Jag gick, men tänkte: i en inre nöd De ädla sinnen, såsom hans, behöfva Förutom trons och hoppets fasta stöd Små yttre medel som bekymren döfva,

När såren vilja blöda gång på gång, Hur många lindrande förband vi bruka, Kan balsam stundom gömmas i en sång, Men stundom ock i en ostindisk kruka.

Musikens, diktens vallmo-medicin Yi gripa till, när hjärtats fröjd vi mista, Och hindra med glasyrn i skört porslin Det än mer sköra hjärtat från att brista.

Södertelge 1891.

m*170

Blåsipporna,

päda främling med den vackra färgen Och med ullig grönska vid din rot, Säg, hur har, fast snön är qvar på bergen Och vår rymd är kall, du stått emot, Vecklat ut dig på din fina stängel, Vårens bud och hoppets lilla ängel?

På mitt skrifbord blommen, blyga gracer. Vittnen'mildt, att äfven jag har hopp! Såsom I ur edra blomstervaser, Vill mot ljuset äfven jag se opp, Fast min vår, som er, i snö sig ställde Och jag känt en inre vinters välde.171

Sägen mildt, att, om ock allt är fruset An och nordan vind på härjning går, Ock i mina öden segrar ljuset, Ock i mina skiften nalkas vår, Sägen: »veckla ut dig, menskoblomma, Gud en maj har qvar för sina fromma!

»Bida tyst, som vi, och tro att drifvan Smälta skall för lösta bäckars språng Och för soln, som med den gyllne skifvan Värmer allt, som frös i vintertvång. Själ, en sol långt mera rik dig lyser. Själ, se till att ej ditt hopp förfryser!»

Blåa sippa, mig din helsning gläder, Men du vet ej, hur min sorg var tung. Om naturen snart i grönt sig kläder Och föryngras — kan min själ bli ung? Jag vill tro det, tro att vår kan knoppas. Blåa sippa, lär mig du att hoppas!Svärd och harpa,

e, skald och stridsman, ville freda berget

pass,

Ensam emot många, huggen voro skarpa, Runoristad klinga höll han blank och hvass, Men vid sidan stod hans sångarharpa. Nedanför gick forsen. Yid dess vilda brus Sjöng han under vapenhvilans korta stunder, Lyssnande till mörka skogars sagosus Och till vattnens stämmor djupt inunder.173

Han blef tidigt åldrad. Klingan sades slö, Och man hånlog allmänt: snart är Helge slagen. Han höll ut ändå och sade: jag kan dö, Men till dess förnyar jag de gamla tagen. Snart i harpolåten fann man fel på fel: »Märker du då ej, att allt dig öfverröstar? Hvarför slår du ej i kras ditt brustna strängaspel?» — Helge såg på harpan, sade: hon mig tröstar.174

Insjön,

ldrig störd af stormens ilar Furukransad insjö hvilar, På hvars dunkelgröna yta Näckrosblomster yppigt flyta.

Hvita, gula knoppar glimma, Fullt utslagna blommor simma, Hj ärtelika blad i klunga Rundtomkring på vågor gunga..175

Här är frid, ehvart man blickar, Ekorrn lätt från trädet nickar Och i vackert sommarväder Trasten, dold i granen, qväder.

Dikten här, den underbara, Hemmastadd får bo och vara, Får som näckrosblomma gunga, Får som trast på grenen sjunga.

Hör, då hvina snabba åror, Plöjande i vattnet fåror, Skrik och skrål af vilda sällar Ljuda utmed strandens hällar.

Båtmanskapet högrödbrusigt, Slungar eder vildt och rusigt. Fula visor undanskrämma Trastens vemodsfulla stämma.176

Midt igenom näckrosraden Fram som storm gå båt-årbladen Tills, lik gyttja som förrinner, Följet sorlande försvinner.

Men de fagra blom och knoppar, Skimrande af vattnets droppar, Lyfta sig igen ur djupen, Där de doppats ned af slupen.

Skön, som förr, står syskonringen, Ingen tagit skada, ingen, Och när larm ej höres mera, Börjar trasten preludiera.

Flydda friden återvänder Till de milda insjöstränder, Och i solnedgången glöda Granens toppar rosenröda.177

Sakta plask ... på vågor blida Syns en farkost åter glida, Det är fiskarn i sin snipa Och bredvid hans hj ärteknipa.

Näckrosblommor tar hon många, Villigt låta de sig fånga, Alla vilja gärna smycka Menskosysterns kärlekslycka.

Trasten än hörs toner ösa, Melodier vill han slösa, Yill sin sång ej alls förmena Sinnen älskande och rena.

m

Wirsén, Dikter. F.

12178

Pisa,

(Till Carl Snoilsky.)

inns du dagen, som oss sammanförde-I det tysta Pisa? Intet störde Våra tankars stilla pilgrimståg Till förgångna tiders tusen minnen, Domens fägring tjuste våra sinnen, Baptisteriet fängslade vår håg, Tornet lutade som Pisas välde, Vördnadsfulla våra steg vi ställde Bort till Campo Santo's öde trakt, Där cypresser höllo sorgevakt.179

Där bland gotiska arkaders bågar Fornlegenders fromma bildvärld tågar An förbi i grifteprocession, Där till hviskning dämpas dagens forte Och från murn Trionfo clella Morte Blickar hemsk och sträng som spökvision, Men i sken af aftonsolens strålar An med mästarhand Benozzo målar Med en konst ungdomligt frisk och rik En idyll bland grafvarnes tragik.

Ättlingar af Pisas stolta släkter Slumra här från mödans långa väkter, Här har Pisas glans sin egen graf. Öfver Elba, Corsica, Capraja Syntes för dess örlogsmärke svaja, Det var drottning på Levantens haf, Men för Florens' guelfer fick det vika Och för Genua, det vimpelrika; Djupt i Campo Santo's t}^sta fred Lade Pisas storhetstid sig ned.180

Här är ensligt bland de stumme döde! Yar ens då väl Pisa mera öde, Mer fördystradt, på den stora dag Då dess flotta sprängdes vid Meloria Och dess öfvermod blef bytt af Doria I förtviflan, skam och nederlag? Ack, den vemodsprägel, nu det eger, Kommer ej af genuesarns seger, Kommer blott af minnets majestät Som går fram med vålnadslika fjät.

Stundens röster liksom utestängas Från den fläck, där sällsamt sammanträngas Dom och dophus, klocktorn, kyrkogård. Andehänder magisk cirkel rita Kring de fyra sköna, svepningshvita Marmorhus, där sorgen håller vård. Här blott susar minnets riddarvisa, Firande det ghibellinska Pisa, Eller klingar, djup och vemodsrik, Själamessors smältande musik.181

Dock — en ädel skepnad framför andra Ser jag här högtidlig, tankfull vandra Som en gäst ur högre andekorn: Det är han, som sjöng Francescas saga, Sjöng om afgrundsschakt, där stormar jaga, Sjöng om Ugolinos hungertorn. Skymtar ej ännu i aftondimman Torre dei Gualandi upp ur dimman? *) Dante blickar dit. För denna blick Hägra anderymder dit han gick.

Född i Florens, dopets nåd han fann i Arnostadens »sköna San Giovanni» Som han aldrig glömt på annan strand. Bannlyst, biltog, långt från fadershärden, Skref han sträng sin dikt om andevärlden, »Jord och himmel ha vid den lagt hand.» Detta öga, skarpt förutan like, Skådat afgrund, skärseld, himmelrike; Nu det blickar lugnt: »varginnan» föll, Och Italiens enhet profvet höll.

*) Torre dei Gualandi, där TJgolino dog, finns ej mer; det låg på den plats, där Stepliansriddarnes rådspalats sedan liöjde sig.182

Slika syner än för ögat glimma

När jag minns vår sköna mötestimma

I det gamla Pisas grafqvarter.

Våra vägar skilts se'n dess. Mot fröjder

Går din ban på lifvets middagshöjder,

Min mot molnhölj dt Campo Santo ner.

Där är skumt. Hvad mer? En dom är nära,

Där en messa sjunges: »Gudi ära»,

Och den store Dantes dikt, som förr,

Ar min reskamrat till domens dörr.

183:

Hemfärden från Babel.

»Sicut somniantes» — —.

voro som i drömmar, Æf Af andehand berörde,]STär långt från Babels strömmar Oss Herren återförde. Yi visste knappt, vi kände, Liksom i drömmar slutna, Att flydt var vårt elände Och våra bojor brutna.184:

Liksom i drömmar gingo Yi fram på vandringsbanen Tills dess vi skåda fingo Den älskade Jordanen. Yi visste knappt, vi kände,. Liksom i drömmar fångna,, Att sorgen fått en ände, Att qvalen voro gångna*

Liksom i dröm vi holla Vårt intåg genom porten? Och stilla nederföllo Invid den helga orten. Liksom i dröm försvunnet-Var allt förutom Herran, Jerusalem var hunnet Och Babel, Babel fjärran*

185:

Julottan,

änligt från kyrkohus Skimmer af stilla ljus Fjärran och när man spanar. Släde på släde far Dit, där en strimma klar Vinkar i dag och manar Mellan de tysta granar.

Du, som har lyckans fröjd, Du, som af sorg är böjd, Kommen, ty julen bräcker! Glädje såväl som qval Helgas i tempelsal, Ottan till andakt väcker, Barnet sin famn er sträcker.186:

Midt öfver vinteris Klinga från paradis Koster om nåd och skoning, Midt öfver drifvor går Fläkt ifrån Edens vår, Kallar till Herrens boning, Susande mildt: försoning!

Genom all natt och snö Himmelska strålar strö Yärme och ljus härinne. Se, uppå kyrkogång Möter vid psalmens sång Huldt dig din barndoms minne, Frysande, trötta sinne!

Själen vid juletid Drages till högre frid Mäktigt af dolda trådar. Längtande menskobröst, Hör du ej änglar ös t Nu, när du templet skådar: »Si, jag er glädje bådar.»187:

Incognito,

ädlaste döljer sig ofta nog

Och mängden dess väg ej märker, Det liknar den källa i dunkel skog, Som sårade hinden stärker. I djupaste grönska, o näktergal, Du tonerna slösar särla, Bak enslingens skymmande musselskal Är ofta en kostlig pärla.188:

Cæsarer med stormande skaror gå Att fjättra, förkrossa, döda; Barmhertighetssystern går tyst på tå Och lindrar de sjukas möda. Den bonde, som kornet i jord har strött, Man mindre i världen vördar An herrskarn, som groende säd förödt Och härjat de vackra skördar.

Incognito menniskan själf mig tycks

Härnere gå fram, försvinna.

En gång, när från anletet masken rycks.

Man väsendets art skall finna.

Fast ofta hon fläckat en himmelsk dräkt,

Fast rosten har skämt metallen,

Hon är dock af helig, odödlig släkt,

En konungason, fast fallen.189:

Det största incognito världen sett,

Var dock, när bland arma släkten

Han gick, som med Fadren var evigt ett,

Och kläddes i tjenardräkten.

Som stilla och lidande offerlam

Gick fursten i andars kedja,

Incognito fästes vid korsets stam

Den himmel och jord tillbedja.190:

Sorgen talar:

har mig frågat: » hvarför, bleka gäst, Har du mig följt till grottan, till alléen, Till hvilans bädd, till flyktigt nöjes fest? Hvi var du reskamrat i tåg-kupéen?»

Ej marmorblocken mästarn spörja få: »Hvi var du grym, när hårda mejseln skar

oss?»

Fulländas verket kunde endast så Från Paros.191:

Du har mig frågat: »hvi förfölja mig, Hvi jämt med svarta skyar dölja solen? Hvi, när bland böcker jag sökt glömma dig, Dig smyga oförmärkt bak arbetsstolen?» Ej hällen järnet spörja får med knorr: »Hvad har ditt spett att i mitt bröst beställa?» Ur hällen springer, när den bryts af borr, En källa.

Dn har mig frågat: »hvi i sommarns park Skall jämt din mulna bild bredvid mig skrida? Och hvarför rista, obevekligt stark, Din udd så ofta i min venstra sida?»

Ej åkerns jord till plogen säga hörs: »Du med din bill min lugna hvila mördar.» För sådd den ristas upp och duglig görs Till skördar.192:

Gunhilds visa,

ag minns en dag af fröjd och skratt, Då han kom ut till landet. Jag bar min nya schäferhatt Med blåa sidenbandet, Jag honom mötte med min båt, Yi rodde sakta strand längs åt, Det var i juni månad. Jag märkte helt förvånad Och minns, som vore det igår, Att vårn först då blef riktig vår.193:

Jag vet en dag af sorg och gråt, Den går ej nr mitt minne, Då våra vägar skildes åt, Eörmörkadt blef mitt sinne. O stund, då vän skall lemna vän, Att aldrig råkas mer igen! Det var i juni månad. Jag fann i sorgsen trånad, Att när som kärleks fröjd förgår, Ej våren längre är en vår.

Så gingo dagar, gingo år,

Han ur min syn försvunnit.

Då kom ett bud: han låg på bår,

Hans ande hvila funnit.

Jag kände trogen kärleks ve,

Men sade: Herrens vilja ske!

Det var i juni månad.

Min lock se'n dess är grånad,

Men han mig snart till mötes går —

Och då blir våren åter vår.

rsén, Dikter. V.194:

Min smak.

Visa.

vet med min smak är klent beståldt, (^y^f Den är nog gammalmodig Att mer än drifhus älska fält. Där klöfvern doftar frodig. En enda flaska romarvin, Som liksom purpur skiner, Gör mera glad min måltidsmin Än edra tretton viner.195:

Det med min smak är rakt på tok:

Mig linden liögt behagar

Och mer än blodbok vanlig bok

Från ängar eller hagar,

Ett skogssnår mer än tuktad häck,

Och mer än svanedammen

Den lilla, yra silfverbäck,

Som famnar pilträdsstammen.

Det med min smak står mycket slätt, Ty jag vill högre prisa An Kiellands yngsta novellett En gammal Geijersk visa. Jag dristar älska Sveriges jord Trots dess förmenta brister Och tror ett gammalt godt Guds ord Långt mer än spiritister.196:

Det med min smak sig illa ter, Ty fanan blå och gula Jag håller kär, och skattar mer Det sköna än det fula; Jag lemnar än Tegnérs poesi, Ej norsk Bohéme, mitt öra — Den sista bör man låta bli Att ens med tången röra.

Det med min smak är rent på sned, Jag har knappt mina sinnen, Ty — tänk! — jag vågar till och med Att vörda Sveriges minnen. Ehvad mig mest har gjort behag, Från Sverige, Sverige kom det — Det allra värsta är, att jag Ej skäms att tala om det.

197:

Elsas visa,

var det vestans ömma smek, Som gjorde själen plötsligt vek Och rörde håg och sinne? En ilning genom lindens blad? En gammal sång, den visas rad, Som gjort mig fordom sorgset glad? Det var min kärleks minne.

0 var det doft af blyg viol Som, skygg för eldig sommarsol,

1 grönskan gömt sig inne? Var det en lilja hvit och ren? En darrning i din vackra gren, Du rödblå, susande syren? Det var min kärleks minne.198:

Sin ton en trast kanhända slog? O var det afton soln som dog På tempeltornets tinne? O flöt på insjöns blåa vik Den melodi af huld musik Som förr gjort själen vemodsrik? Det var min kärleks minne.

O var det flyktig måneglans På flydda fröjders likkistkrans Och hvita svepningslinne?

0 nej, det kom med regnbågsglöd,

1 sorgen hoppets stämma ljöd Om evigt lif, ej blott om död: Det var min kärleks minne.

---199:

De fem dagarne.

(Chiooiserie.)

ung-Vang, skuggors stränge konung, mottar »midtens rikes» söner, Se'n till grafvarna på bergen släkt och vänner burit

dem.

Men hvart år, när nyårsfesten firas under sång och

böner,

Få de döde åter gästa menskors värld i dagar fem.

Idel granna lampor hakas då på smala bambustänger, Utmed alla grifteplatser fladdra millioner ljus, Yid kanaler, floder, höjder man i massor lyktor hänger För att andarne må hitta vägen hem till härd och hus.200:

Li-Hang-Tschu, som förr var mäktig, mandarin och

graduerad,

Och rubinknapp bar på hatten, ametist i gördelns

rem

Och å ämbetsdräktens siden silfverstork i gull

broderad —

Li-Hang-Tschu, som andra skuggor, trefvar åter

till sitt hem.

Dagar fem — det är ej mycket! Dagar fem mecl

hast försvinna,

Snål är skuggors kung på orlof. Hur skall tiden

räcka till?

Hur skall Li-Hang-Tschu besöken, som han efterlängtat, hinna?

Mycket Li-Hang-Tschu vill pröfva, mycket han

beskåda vill.201:

Första dagen styr han färden till den plats, där,

ung och fager,

Fu-Tziu — hans första kärlek — mötte först hans

tjusta syn.

Han vill se igen den trädgård, svept i minnets

rosendager,

Där han såg de röda läppar, såg de svarta ögonbryn.

Ve! Barbarers »pladdertrådar» redan gå vid vägens

kanter,

Telegrafen kastar skugga på den minnesrika mark. Huru farlig är den skuggan, känna Kinas geomanter, Och han återvänder sorgsen från sin sköna kärlekspark.

Till den äldre sonens boning, nära Si-Kiangs våg

belägen,

Når han fram den andra dagen genom menskoska-

rors mängd.

Bärstol tränges tätt vid bärstol, processioner stänga

vägen,

Men han luftig går, osynlig. Andars väg är aldrig

stängd.202:

Då — o fasa! Hvilken hustru detta ädla hus förvaltar !

Med en skådespelarinna sonen vågat dela bädd!

Skall en sådan pöbelslinka offra nu vid fädrens

altar

Som står rest i bästa salen rikt med ättetaflor

klädd?

Ej åt barnens åsyn gläds han; blott till ny förbittring mana

Deras miniatyr-stångpiskor, deras rosigt näpna drag.

»Usle son», han tänkte, »funnes ännu rätt och helgad vana,

Skulle tärnan strax förvisas, du ha sexti bambuslag».

Tredje dagen fram han skrider, upprörd än af vredessvallet,

Att den andre sonen gästa och hos honom hemta

mod.

Mycket på hans bildning offrats, han sig valde

läkarkallet,

Som, af stränga lagar bundet, högt i rop i Kina stod.203:

Men hvad syn! Ej hjort-hornspulver, ginseng-röt-

terna ej mera,

Blott barbarers läkemedel, utländsk stymparkonst

han ser.

Gudlöshet, som allting trotsar: sonen vågar dissekera!

»Jag sett nog. Allt skick, all ordning har i Kina

brutits ner!»

»Fräckt man nyttje frankers kurer, fräckt man vetenskap förgäte!

Gallan blir dock modets boning, högra njuren lifvets

port,

Mjälten smälter menskans föda, hjärtat är förståndets säte,

Så är läran. Men ej längre får man dö som fädren gjort!»

Li-Hang-Tschu vill ej förtvifla dock ännu om fosterlandet,

Och den fjärde dagen egnas vitterheten, poesin.

Osedd vandrar han bland lärde, läser i det sista

bandet

Af de handlingar, som utges af Han-Lin-akade-

min.204

Ve! Man ändrat stafningssättet! —Nu fanns tålamod ej öfver.

»Tag min femte dag tillbaka! Jag tillräckligt skådat nu.

»Skuggors konung, låt mig hvila! Frid och glömska jag behöfver.»

På den fjärde qvälln i grafven nedgick åter Li-

Hang-Tschü.

4?*205:

Yesterled.

Ur en nordisk saga.

mNaTu Herjulf rynkar pannan, jjt^ Han har ej frid, ej ro, Ty han har kär en annan An den, han gaf sin tro. Hans qval ej gitter vika, Hans tanke är hvar dag: »Jag kan ej Estrid svika, Men Helga älskar jag.» Han satt så mörk i hågen, Han såg hur solen gled I purpur ner i vågen Och sjönk i vesterled.210:

Om Estrid, stolt och fager, Var nattligt mörk och sträng Yar Helga solskensdager På vårlig blomsteräng. Hans gård var hennes nära, Och från den vänas loft Tycks vinden ofta bära Till hans ett rosendoft. Hans kärlek kyskt hon delte, Ett välljudssvall sig spred Från harpan, som hon spelte Hvar qväll mot vesterled.

Hvad är, som sorgen läker? Kanhända stormens sång, När vilda hafvet vräker I snöhvit böljegång? Till Miklagård han styrde, Han for på Vallands sjö, Kring snäckan skummet yrde Yid fjärran Sikelö. Men när han hemåt lände, Bekymret följde med, Hvar fröjd han sjunka kände Som sol i vesterled.207:

Hvad mäktar oron sofva? Kanhända vänners lag Och mjödets dryck kan döfva En själ mot nornans slag? Förgäfves bägrar tömmas I ädle kämpars rund, Den känsla kan ej glömmas Som gror i hjärtegrund, Sin malört plågan stänker I dryckeshornet ned Och tanken ej sig sänker I glömskans vesterled.

Den makt, som hjälten fällde Och ej gaf lugn, ej lejd, Yar Frejas milda välde, Ej snöda lustars sejd. En dag till afsked kysste Han Estrids panna lätt, Ty honom åter lysste Befara hafvets slätt Och kyla hjärtats flamma I sjötågs bölja vred. Hvarthän — det gör detsamma: Långt bort i vesterled!208:

Och snart är draken vorden I sundet rustad ut Med sköldar tätt kring borden Och full af svärd och spjut. På hafvets ljusa spegel I mörkblå färg den sam Med starka vadmalssegel Och märket högt i stam. Den spände vingeparet, På djupet ut den skred. Det spordes: »hvart?», och svaret Blef endast: vesterled.

Men Estrid, Herjulfs maka,

Förstod hvad ej han sagt,

Att aldrig mer tillbaka

Han vill till hemmets trakt.

Sin aning Helga låter

Få luft i harposång:

»Han vänder aldrig åter,

Det var den sista gång.»

På skeppets lyfting stod han,

Ej klagan var hans sed,

Men, mild och tyst, med mod han

Höll ut mot vesterled.209:

I isgrått vintertöcken Försvann han öfver sjö. Gick öfver böljans ocken Hans färd till Orkenö? Till dimmiga Hebrider? Till vildt Northumberland? Till hundra stolta strider På djärfva Skottlands strand? Man aldrig sporde vägen, Man vet ej hvar han stred, Hans sorgsna lefnadssägen Försmalt i vesterled.

Han var för djup att glömma, Att svika tro för sann, Och först i högens gömma Hans hjärta hvila fann. Det sägs: när ijorton vårar Se'n Herjulfs färd förgått, Har Estrid under tårar Till Helgas boning gått. Försonta händer trycka De två till sist i fred, Som bägge sett sin lycka Dö bort i vesterled.

Wirsén, Dikter, r.210:

Ordets makt

i.

Cobra capella.

G|SATära vid Madras. Himlen bränner,

Täckt med soltält är trädgårdshuset Och med möda hvita persienner Utestänga det skarpa ljuset.

Löjtnant Morton med sömntyngd panna Sitter i ro i biblioteket, Röker tyst sin tredje Havanna Halft apatisk i sommarsteket.211:

Sonen, lekande, tioårig, Bläddrar i vackra bilderboken; Ängel från England, gullgulhårig, Bosenkindad är lille token.

Ögonsten i sin faders lefnad, Döda Lizzies älskade minne, Percy är hemmets enda trefnad, Enda tröst för ett ensligt sinne.

Nog han bläddrat. Älsklingen tänker Boken ordentligt i skåpet ställa. Fadern ser upp.... Hvad är, som blänker Öfverst på hyllan? — Cobra capella.

Cobra capella sakta slingrar, Hal öfver bok till bok den glider. Nu får den syn på gossens fingrar, Rätar sig ut att ta sats omsider.212:

Morton revolvern nr fickan rycker, Hejdar gossens hand i minuten, Kall af ångest han hanen trycker, Ormen faller till golfvet skjuten.

Blek som ett vax af den flydda fara, Öppnar han famnen, att pilten hägna; »Percy», »Percy», han hviskar bara, Kyssar slösas och tårar regna.

Böcker med godt och ondt det gifves, Böcker, där hyblisk honung flödar, Böcker där ormayngel trifves, Spridande gift som själen dödar.

Percy! När stor du har vuxit, akta Noga mot ettret lifvets källa! Snart dig en far ej mer kan vakta...]Räds »Bohémens» Cobra capella!213:

2.

Ragnhild kungamoder lyssnar till Olofs sånger.

Så snart i högbänkssalen Till harpan hörs hans sång, Af fröjderna och qvalen Min barm känns åter trång. Hans flygt emot det höga Ännu jag följer väl, Jag skådar med hans öga Och känner med hans själ.214:

För mig hans sång förråder

Hans Valhallsburna hopp,

Jag sett den dolda åder,

Där visan runnit opp,

De dunkelgröna alar,

Där fram hvart källsprång bröt,

De granomslutna dalar,

Där sträng hans diktning flöt.

Jag vet hans strid med jättar Och dvärgar många fler, Och mer än han berättar Min vakna aning ser. I ledung, kamp och fara Jag än hans fylgia är, Fastän jag ej får vara Hvad högst min själ begär.215:

Jag skådar ej blott parken Med diktens Brage-borg, Men äfven ödemarken, Där trött han stått i sorg. Jag gått den stigen ofta, Där under himmel blå De nattvioler dofta, Som gladt oss bägge två.

Jag vet: hans stolta sinne Ar ömt, men äfven fast; Jag vet, att ur hans minne Min bild ej flyr med hast. Vi ej hvarandra råka — Det är vår nornas fel — Men dock tillsammans språka I Olofs harpospel.216:

Han ofta uppenbarat De fel, hans väsen haft, Sig själf han aldrig sparat, Han slösat lifvets kraft. För vek och stark tillika, Han lider år för år Och vill dock aldrig vika. Han söker banesår.

Jag honom ypperst skattar För det, som skilt oss åt, Fast världen aldrig fattar Vår kyska Asgardsstråt. Att luttras strängt och renas, Är hjältelifvet gjordt, Och våra vägar enas — Vid Grimles ljusa port.3.

Modren vid barnets bädd.

Qväll är inne och klockor höras, Manande alla till sömnens fred. Upp de nötta små kängor snöras, Gossen sig lägger i bädden ned.

Nu, då dragarne lemna oken, Hvila ock barnen från lek och språng. Mamma läser ur bibelboken, Läser en hugnande Gerhards-sång.218:

»Stjärnor dägliga ljusen tända. Natten betäcker himmelens tjäll.» Sof, tills morgon skall återvända, Somna, min älskling, i svalnad qväll

Helga läsning, din ro du sprider Ut öfver bäddar och örngottsvar. Mannen gömmer i bistra tider Minnet af bönen och psalmen qvar.

Hvilen, älskliga blomsterstänglar, Hemmet är hägnande örtagård, Gud allsmäktig och goda änglar Hålla om knoppande blommor vård.219:

Signes visa,

i träffades så sällan: Ett sns i skog, En solglimt öfver källan, En ton som dog! En dröm af ro och oro, Som snabbt förrann! Två järnbantåg som foro Eörbi hvarann!220:

På hafvet råkas fingo

En stund helt kort

Två skepp, som sedan gingo

I fjärran bort.

Två svanehvita segel

Med purpurfåll,

Som fly på böljans spegel

At hvar sitt håll.

Det stjärnor var, som möttes Af undantag,

Men från hvarandra stöttes

Af smärtsam lag,

Två stjärnor, hvilka glimma

Mer skimmerklart

Den helga mötestimma .

Som flyktar snart.221:

En tröst det är, o sinne, Hvars fröjder dö, Att detta lefnadsminne Har seglens snö, Att glansen har förblifvit Som svanens ren Och ingen öfvergifvit Sitt stjärnesken.

iSvar på Fredrik Sanders inträdestal i Svenska Akademien öfver W, E, Svedelius,

^jjT^u tecknat har hans bild. Ej lätt förblandar

Man denne mans och andras lefnadsfärd. Han tycktes samspråk ha med högre andar Och gå som främling i vår egen värld, Och dock hur plötsligt gaf en min, en fråga Ej vittnesbörd om siarens förmåga Att oförmärkt ett samtal följa med Och följa dock de egna tankars ked, Att, glömsk af mycket, inre drömmar drömma, Men verkligheten aldrig helt förglömma!223:

Och detta väsen, rikt, som hvar man vet, På mången djup och sällsam egenhet, Yar långt mer rikt ändå på ädla dygder, På äkta lefnadsvishet, vuxen sund Ur protestantisk, malmrik bergslagsgrund, På liflig kärlek till de svenska bygder, På sann gudaktighet, som tål ett skämt Och icke går med lutadt hufvud jämt, På redbarhet, som nekar rätt och slätt Att gå en tum från hvad hon aktar rätt, På manligt allvar och på humorns lek, Ja, rik på allt förutom flärd och svek. Yar han ej lik en gammal, knotig ek, Oregelbunden, full af märg och styrka, Med hvalf af grönska, likt en dunkel kyrka, Men rustad ut med många bon ändock För glada infälls ystra fågelflock? Om detta allt skall egenheter »vara», O, att de vore mera spridda bara!

Hur faderligt han fyllde lärarns kall Mot ungdomsskarorna vid Fyris vall! Hur var han ej, som Mimer, rik på råd, Hur varnande mot last och öfverdåd, Men ock hur öm, hur mild att lindra nöden Och därför ock hur älskad in i döden!224:

Och vällde talets ström en högtidsstund Ej från hans mun blott, men ur hjärtats grund, Hur grep han ej med ord om stora minnen Oemotståndligt alla unga sinnen! Men ingen, som besitter talets makt, Har talat blindt, på nyck, oöfverlagdt: Nej, pröfvadt, öfvertänkt var allt, han sade, I andens verkstad allt var noga smidt, Och dock det verkade så rikt och fritt, Ty egendomlighetens färg det hade. Och hvarför så? Det kom ur snillrik håg, Det var ej lånta tankars praktupptåg, Det bar hans lynnes drag, idéer trängdes I form, som stundom nästan sönderssprängdes. Man såg hans själ. Han gaf — hvad ingen ger oss — En anblick af ett barn, som är en heros.

Men hvarför lägga flera ord till dina? Han gått till rymd, där andra stjärnor skina.... För hvem stå bänkarna så härligt redda, För hvem de fagra gudasäten bredda? Så sporde Odén Valan, som du vet, Och svaret ljuder för all evighet: För Balder — och för hvarje Balderssinne — Men ej för andra bänkadt är där inne. Han förts till ljuset. Frid med detta minne!225:

Så går vid ljud af Vegtamsk vidas ord Du fram i dag till smakens domarbord. De ljuden känner du sen gamla tider, Och hvem har ej, som du, vår forntid kär? Hvem älskar sagan ej om fädrens strider Och Baldersmytens skimrande rnystér Och Breidablik i morgonrodnadsdager Och Idun, släktets ljusa ungdomskraft, Och Gunnlöds mjöd med sångens undersaft Och snöhvit Sigrun, strålande och fager, Som reder bädd i högen, kärleks varm, Och sofver på sin döde hjältes arm? Hvem älskar ej den djupa Eddasången, Som väcker lif ur själfva undergången Och manar, än vid gudavärldens fall, En urtids taflor fram på Idavall? Men märk: kring sagans dryck en häger

sväfvar, Som sofver sinnet lätt i drömmars famn, Man går på molnens lösa bro som bäfvar, Och fantasin tar verklighetens namn. Allt byter hamn och skepnad, förrn vi ane, Och Alarik blir Sigurd Fafnersbane Och Loke Hellas, Regin blir Byzans Och Brynhild Thracien, Eafner Romas glans, Och till hexameter den stång sig formar, Hvarmed mot Thjasses örnhamn Loke stormar. .. .

Wirsén. Bikter.

V

15226:

Yi studsat . . . G-ustafs samfund eger qvar Ett skeptiskt drag ännu sen Kellgrens dar, Och ej du må i festens stund förtycka, Att, då vi här din hand till välkomst trycka, Det mindre är för mången dristig syn Från sagovärlden, sedd på aftonskyn, Än för din egen sårig, som, blyg och öm, Än återspeglar hjärtats morgondröm Och i sin stilla, vårligt enkla fägring Oss gällt för mer än mången mytisk hägring.

Den sången är oss kär. Yi blickat gärna På milda strålar från den ljusa stjärna, Den »fallande» — som likväl aldrig föll, Men midt i arbetsdagens id och äflan Än, som vid segervinnarns ungdomstäflan, Sin rena, kyska oskuldsglans behöll. Det »häfte noter», du till Selma sände, Oss gläder än, och gärna återvände Med dig vår själ till hoppets ungdomsdar Och till de bägge »lönnar löfbeprydda», Som stodo vakt omkring en älskad hydda, Och till den båt, som »gossens drakskepp var». Yi följde mannen till Kolonos sedan, Där Oedip-sagan sjönk i fridsällt nedanBland vilda rankor, täta murgrönssnår, Där näktergalen ömma slagen slår. Du sjöng hur Salaminska vågen ilar Med tack till Faleron, där hjälten hvilar; Du sjöng om färder öfver Hellas' fjäll Och bivuakens sken i kolsvart qväll Och förarns väckarrop: vak opp, vak opp, Du skall bestiga nu Parnassens topp! Du sjöng om Hellas' minnen, Hellas' hopp; Vi tänkte: »milda andar bo i sången», Hans sång, som klingar än i solnedgången.

Välkommen hit! I grönska frisk behållen Din sångarlager gömts bland protokollen, Och ämbetsmannens lif af verksam plikt Hos dig ej qväft din ungdoms fagra dikt. Välkommen hit! En här af minnen vårdar Vårt vittra samfunds hundraåra gårdar; O hvilka andestämmor klinga! Lyss, Hör du ej hans, hvars bild du tecknat nyss? Och alla ropa: helsad var hit opp, Du skall »bestiga nu Parnassens topp!»228:

Vid de förra promotionskamraternas möte,

1886—1891.

jTri Tögsommarn står i Svearnes äldsta bygd

Och öser korn och kärna med slösande händer, När hit till lärosätet, som gaf oss skygd, Den forna ungdomsskaran tillbakavänder.

Det är dock skönt från lefnadens ledungsfärd En stund vid minnets öar att kasta ankar, Fast snart det åter gäller att, seger vard, Gå ut på haf med samlade, vakna tankar.229:

Det är dock skönt att gästa i Odinslund Och höra forntidsröster ur kronorna susa Och minnas dar, då hågen var spänstigt sund Och alla drömmar, som hvita mössorna, ljusa.

Men skönast är att minnas, hur sannings frö I våra sinnen såddes af lärareorden Och hur beslutet grydde att lefva, dö För hvad vi höllo rätt och för fädernejorden.

Hur har beslutet hållits? — Yi gått vår gång Åt skilda håll, dit stat eller kyrka bjödo, I tjenst hos vetenskap eller konst och sång, Ehvar vår uppgifts manande trumslag ljödo.

Men var vår sträfvan ärlig, på allvar sagdt, Och fanns det något gull eller stål i nitet. Så låt oss dock, vid blick på vår vapenvakt, Bekänna alla ödmjukt: vi gjort för litet!230:

Låt oss bekänna ock, när, likt klockans ljud, En samvetsstämma minnena sammanringer, Att den, som gaf oss kraften, var Herren Gud, Som ledde lifvets skickelse!* med sitt finger!

Yår lager hölls ej frisk af Kastalias våg Allenast, nej, af hemliga, djupa flöden, Som gå från andevärldar sitt

dolda tåg Och bilda underströmmen i tidens öden.

Det flödet underhåller en inre vår, Fast fjärndelsseklet sköflat vår ungdoms vårar Och lagt en färg af grått så i håg som hår Och fastän lifvets pröfning har gadd som sårar.

Välkomna då till mötet! Det flyktar snart Som vågen, blomsterdoftet och harpotonen, Som skilda bantåg, komna med blixtens fart, Gå snart isär från mötet vid gränsstationen.231:

Men man har rätt att hvila i rankors hägn, När man har sträfvat flitigt den långa dagen, En solglimt kännes skön efter storm och regn Och vapenhvilan god efter nappatagen.

Och hvart vi gå, vi känt i vår hjärtegrund Ett eko-rop: »Stå stark» på »de skilda banor»! Och hvart vi gå, vi känt denna korta stund En fläkt af ungdomsdagarnes »sångarfanor».

232:

Kantat vid invigningen af Svea Lifgardes Gustaf Adolfs kyrka

Jp^ vighetens Gad och tidens,

Härars herrskare och fridens, Gud, allsmäktig, nådelig, Helig, vis och stor! Till Dig Sång och lof och böner stiga, Dig vi krigartemplet viga, Oss din sköld i faran sträck, Salighetens hjelm oss räck, Lys och led oss med ditt bloss, Tag vår lösen: Gud med oss!

Den 6 november 1892.

1.233:

2.

Hvad är det sanna krigsmanssätt? Att. vörda Gud och konung rätt, I fridens lagens skydd att vara Och ega lejonmod i fara.

Det är den fromma tapperhet, Som tro och mandom ena vet: En örn med Sions berg till näste, Ett svärd, som har ett kors till fäste.

3.

Hvar är roten till gardets uråldriga stam? Är den dold under seklernas dimma? Se, af starke drabanter en skara går fram, Se, ur töcknen som hägringar glimma Ditt fäste, o Kiga, och, Pleskow, ditt torn, Den gamle gref Jakob, den käcke herr Horn, Och skaran som skydde ej pik eller kula, Vardt lifkompani bland de frejdade »gula».234:

Och de mejas vid Lützen som gyllene säd —

Gullkungen ett följe behöfver •—

Och de bjuda vid Lund emot släggan ett städ,

Och de vada vid Holofzin öfver.

Och liksom vid Wolgast de stodo på vakt

När konungastoftet på skeppet vardt bragdt,

Så buro de Caroli lik uppå händer

Från hårdt Fredrikshall och till Mälareständer.

I odödliga minnen! Ej skryt eller prål Har i dag er ur grifterna kallat, Men i visen oss väg till bedrifternas mål, Eder flägt har i fanorna svallat. Att minnena vörda är rätt och är plikt, Hvad fädren oss lärde har bjudande vikt: Så gifve då Gud att beständigt vi varde För Sverige det gamla ett skyddande garde!235:

4.

Den stores bild på tornfasaden Skall mana gammal, mana ung Att, liksom Brahe med brigaden, Med trohet följa

Sveakung. Från kyrkans kor mot firmamentet Sig pelikanen lyfter opp Och minner gula regementet Om Gustaf Adolfs lefnadslopp Och om det kristna hjältemodet Som gjuter för de sina blodet.

Sankt Göran fäktar än mot draken I enskild barm, i världen vid. Enhvar skall stå beredd och vaken Att föra ljusets goda strid. Än vinka Teuffel, Gyllenstjerna Den gula tropp de kämpat i, Att fosterlandet manligt värna Och »kungens hufvudkudde» bli. Därtill oss gif, o Gud, din styrka, Och hägna Gustaf Adolfs kyrka!236:

Till professor Esaias Tegnér,

är i qvällens tysta stunder, Forskande i skriftens under, Du vid lampan sitter qvar, Stiga för ditt inre öga Forngestalter dristigt höga Från de vise fäders dar.

Arken täcks af änglavingar, Davids helga nabla klingar An i sorg och än i hopp, Gud är med i töckenstoden, Öfverpresten i efoden Går till Herrens altar opp.237:

Dystre, väldige profeter Tyda himlens hemligheter, Manande till inre bot. Hatad, hånad, plågad, slagen Står med sorg i fromma dragen Siaren från Anatot.

Men hvem var han, han, den störste, Profetians kung och förste, Som Jesajaboken slöt? Lyfter han för dig sin slöja? Kan hans stora bild du röja? Säg, om hans signet du bröt!

Lyss! Dig helga röster kalla! Hör! Likt djupa vatten svalla Harpoljud från Israel. Hör de höga cedrar susa, Hör de döfva dundren brusa Öfver Hermons hvita fjäll!238:

Lärde vän, om dn förnimmer Någon gång vid lampans skimmer Blott en hviskning mild och svag, Som välsignar forskarns möda Och hans lif bland stora döda — Vet, det är en vän, är jag.239:

Anders Anderson,

er försynt än du var ingen, Och du gömde gärna vingen, Svan, fast den var redd till flygt. Fri från svek som ärelystnad, Gärdad in i blygsam tystnad, Gick du fram din bana tryggt.

Men ur denna tystnad klungo Stundom toner, visor sprungo Fram en oförmodad stund. Utmed raka plikt-alléen Sköt linnean, vildpenséen Upp ur enkel, nordisk grund.240:

O hur öppet, klart ditt öga! Och ditt väsen o hur föga Af vår världs försåt berördt Källa, inga ränkers skyar, Inga vreda vindars byar Ha ditt lugna flöde stört.

Ädel, flärdlös var din vilja. Om ej diktens ros, dess lilja Fanns i din farmakopé. Saliga de hjärterena, Saliga — ty de allena »Skola Herrens anlet se».

Trefnaden hos dig var bofast, Du var god och du var trofast, Blid och ljus som spegelsjö. Tryggt på dig man kunde lita, Vänskaps Edehveiss, den hvita, Växte i din alpvärlds snö.241:

Fast du var tillbakadragen Och tog sällan fram i dagen Hvad du kände, hvad du qvad, Med den anspråksfria sången Läkedom du bjöd åt mången, Äfven där Asklepiad.

Kring din dödsbädd vålnadslika Susade de minnesrika Lönnarna vid Östrabo, Bragte helsningar till sångarn Från den store föregångarn, Söfde tröttad man till ro.

Ädle, gode son af Svea!

Evighetens Hygiea

Nu gjort läkarn frisk igen.

Lyss ... hvad tonsvall, kända, dyra

Är det Talis Qualis' lyra,

Som välkomnar re'n sin vän?

Wirsén, Bikter. 7.242:

Vid invigningen af Oscar Fredriks kyrka i Göteborg,

T(^pplyften er, portar, att Herren vår Gud

tHt I härlighet dragé härin

Och kore sin kristna församling till brud

Och säge: du evigt är min!

Upplyften er, bågar och mäktiga hvalf

Vid orgornas brusande spel!

Se, dagern från målade fönstren är half!

Må andaktens frid vara hel!

Upplyften er, portar och pelarerader:

Hitin vill han draga, vår Konung och Fader.

1.243:

2.

Som hjorten törstar efter källans vatten, Som vandrarn trånar till sitt bo i natten, Så längtar anden hem från synd och sorg, Så trånar hjärtat hit till Herrens gårdar, Där han de sina läker, spisar, vårdar, Så själens trängtan står till Sions borg.

Ty där har hjärtat under stormen fäste, Den vilsne sparfven bo och svalan näste Invid ditt altar, Herre Zebaoth! Där ej vi frukta fogelfängarns snaror, Ej dagens pil, ej svarta nattens faror, Ej ondskans list, ej mörksens härars hot.

3.

Kommen,

I, på den dunkla jordens ö Sökande, letande, Sträft arbetande! I, på den vida världens sjö Skräckfullt slungade, Djupt betungade! Kommen!

Herren ej krossar brutet rö, Blodröd skuld gör han hvit som snö.244:

Kommen, förkrossade, Dyrt förlossade, Från den bedrägliga Tidens lust Till den osägliga Fridens kust,

Kommen till templets lugna hamn, Fadrens boning och Jesu famn!

4.

Midt i rastlöst arbets vimmel, I den stora stadens brus Talar kyrkan om en himmel, Sabbatshvila, frid och ljus, Talar: fattige och rike, Inför Gud I ären like; Sina skatter Gud beskär Den, som andligt fattig är245:

Här, när mödan oro bringar, Här, när sträf vans dag är het, Finnas under Herrens vingar Skugga, svalka, salighet. Oscar Fredriks kyrka blickar Öfver Göta elf och skickar Seglaren på lifvets våg Helsning: kom din Gud ihåg!

5.

Sänd ditt ljus, o Herre, neder Och din sanning, hvilken leder Till ditt helga berg min fot! När mig ytlig äflan jäktar, När i nöd min själ försmäktar, Sinnesändring gif och bot!

Låt ur inre törnens tagg Skjuta upp vid nådens dagg Fridens ros, som färgats röd I din Sons försoningsdöd! Hjärtat gör från träldom fritt! Konung, styrk din Sulamith!246:

6.

Stjärnor brista och riken vackla, Aldrig vacklar din boning, Gud. Rymden mulnar, men ordets fackla Lyser folken

på Herrens bud. Dopets vatten, som fordom, brukas, Nattvardsbordet beständigt dukas, Psalmer höras och böneljud: Aldrig vacklar din boning, Gud. Bibeln famnen åt alla breder, Seklerna ej dess kraft förta, Själarnas herde troget leder Än, såsom förr, de rädda lammen. Tackom och lofvom! Halleluja! Tackom och lofvom Herren! Amen.247:

Wilhelm Billmanson. †

Äidt i mannaålderns blomning bröts hans lefnads
saga af
Och han stod på middagshöjden, när han sjönk i
tidig graf.
Hvad hans ungdoms vår oss lofvat, rikt hans vackra
sommar höll,
Oförvissnad rot bar trädet, när för plötslig il det
föll.248:
Lugnt, harmoniskt var hans väsen, han var fast men
äfven mild,
Som en moln- och fläckfri himmel var hans ridderliga bild.
Utan flärd, med klar besinning skötte han de värf
han haft,
Och han egde den försyntes sköna gåfva: stilla
kraft.
Måttfullhet hans skick och hållning följde som en
dold musik,
Jämnt var lynnet som en fridsam, furukransad spegelvik,
Som en ny fälld snö i dalen var hans vandel ljus
och ren,
Och hans minne vänligt lyser som en älsklig stjärnas
sken.249:
I sitt krigaryrke punktlig, villig slaf af hederns
tvång,
Gick han lugn, bestämd och hofsam. Uret hade
säker gång,
Slarfvets damm ej skadat fjedern, samvetslodet hade
vikt,
Och när visarn stannat, stod den på den fyllda
siffran plikt.

Föresyn för alla yngre, krigarskolans styresman — Nyss till värfvet rättvist kallad — knappt sitt

verk han börja hann, Då ett ilbud kom från ofvan med ett hemligt äm-

betsbref

Och till ljusets högre skola ljusets stridsman flyttad

blef.250:

Maka, dotter! Knappt han hunnit ordna här ett

hem åt er,

Då han fördes upp till hemmet som på andra sidan

ler.

Du, hans lifs ledsagarinna, trogna genie vid hans

härd,

Du har rätt att mycket sörja, ty han mycken sorg

var vard.

Du har rätt att mycket sörja, men långt mera rätt

till hopp

Och långt mera rätt att glädjas åt så ädelt lefnads-

lopp,

Ty hans sol gick ofördunklad ned i vester, blid och

klar,

Han i vida kretsar lemnar endast goda minnen

qvar.251:

Nyss han jordat mor och syster. Han dem nu fått

följa åt,

Alla tre ha sammanträffat där ej öga skymms af

gråt.

Bida, hulda maka, bida för din dotters skull och tro

Att ur fjärran än han hägnar ömt de öfvergifnas

bo!

Bida, tåligt bida! Tidens år och dagar gå så fort, Hopp och saknad tyst ledsaga till det dolda rikets

port,

Hjärtats längtan blir ej gäckad, hjärtats drömmar

nå sin. hamn, Det, som söndrats, återknytes, och han ropar Hedvigs namn.

m*Svensksund,

1790—1890.

I.

Sång till hafvet.

^p5)låa haf! Gud i seklens morgon dig åt Sverige gaf Till en rörlig vall och väldig fästningsgraf. Dig vi älska, när

i frid de hvita segel Sväfva lätta fram på lindrigt krusad spegel, Dig, när stolt du häfs i tusen kullar, Dig, när stormande och vred du rullar, Bränning vräker, isig nordan gnyr Och det salta skum kring tacklet yr.253:

Fria våg!

Mörkblå, sköldbeprydda drakar förr du såg Grå med gyllne flöjlar ut på vikingståg. Purpurrandadt seglet var, som kom från norden, Stålblå vapen blänkte mellan härskepps-borden, Hjälten styrde från sin lyfting färden Hög och dristig mot den södra världen, Grick, i egen kraft och nornors vård, Fram mot Normandie och Miklagård.

Höga sjö!

Lika skön du är — i grönt, i blått och snö — Om du brusar yr mot Hallands Väderö Eller sveper skären rundt kring Pater-Noster Eller stänker silfverglittret upp mot Koster Eller, blidkad, strängar vågmusiken I den stilla, fagra Skelderviken

Eller svallar klar en morgonstund I det vimpelfyllda Öresund.254:

Hjältenamn Tona jämt oss mot nr blåa böljors famn: »Gustaf Adolf» sjunger våg i Elfsnabbshamn, Invid Öland själaringning går ur hafvet Från det »Makalös», som fordom blef begrafvet; Rundt om Femern högt på stormens vingar "Wrangels namn i segersånger klingar; Vid Bornholm ur dimmor susa ljud Om Klas Kristerson och Otto Rud.

Mulnar skyn, Stängs af mist och täta töcken jordisk syn, Andebilder sväfva dock vid hafvets bryn: »Jutehatarn» glider fram i mörka nätter, Från galejors gluggar ljunga falkonetter, »Svenska Hektor» syns i midnattstimma Invid Rügens kuster spöklikt glimma,

Och vid plötslig glöd af fyrbolls-skott Skymtar fram en flagg i gult och blått.255:

Ärorik

Fladdrade vid Högland denna flaggas flik, Ärorik vid genombrott på Wiborgs vik, Ärorikast dock den sköna julidagen, Då en snillrik kung för vettet och behagen Kung förblef ännu där kulor hvina Och betvang den ryska Katarina, Gramla ränker sönderref i grund Och sitt rike frälste vid Svensksund.256:

II.

Qvällen före slaget.

Tankfull kungen stod i lilla båten, Spejande i vind som blåste svalt, För att se fiendtliga försåten Och den väg, som ryska flottan valt.

Blek han syntes, men bestämd tillika Och han hördes mumla: »aldrig vika!»

När han slutligt spanat hvad han ville, På ett öde skär han gick i land, Satt i drömmar, ensam med sitt snille, Och hans hufvud sjönk emot hans hand. Inre syner Gustafs hjärna brände: Att hans krona stod på spel, han kände.257:

Skickelse!*, som timat, lifvets ställning, Lifvets minnen för sin syn han såg, Såg en yngling, tvingad till förställning, Men med stora planer i sin håg,

Såg en man, som bröt faktioners välde Och ett enigt Sverige återställde ...

Snillets lekar på Gripsholm och Haga Fängsla minnet än med stilla våld, Med en melodi ur Fredmans saga, Med en uddig vers af Leopold,

Tills att allt flyr bort i ängslig brådska För en enda tanke: krigets åska.

Detta krig — ja, var han pliktförgäten, Var han lättsint, när det blef hans val? Nej, han minns med harm de fina näten, Dem hans granne spann i åratal

För att skilja kung och undersåter — »Nej», han ropar, »annat stod ej åter.»

Wirsén, Bikter. 7.

17258:

Men hur mörkt blef allt med ens! Partiet An betydde mer än fosterland, Och vid Anjala förräderiet Hvässte, som en giftig orm, sin tand!

Ryska faror, och från Danmark faror! Inre söndring och fördolda snaror!

Dock förgäfves de sin seger fira, Han gick fram, sin envåldsmakt han tog: »Djärft med mig de rycktes om min spira, Men allt motstånd jag till marken slog.

Jag var mild förut. Hvi sträng jag blifvit? Vet, att till förtviflan de mig drifvit!»

Nästa morgon det hans öde gäller, Nästa dag är Katarinas dag. Snart för friska vindar seglet sväller, Snart bland skären dåna glatta lag.

Skall hans flotta segra till det sista, Eller skall han — svenska spiran mista?259:

Ja, ej mer, ej mindre! Under askan Glöder upprorseld, som glimtar till, Och i mörkret knyter hatet maskan Till det garn, som honom fånga vill.... Förödmjukas han i morgon, stiger Frihetstiden upp med hämndintriger.

Ej att kejsarinnans fånge blifva Ar det mörkaste, hans aning ser: Bli en lekboll när partier kif va, Tappa makt och rykte — det är mer.

Fritt må Nassau rum i ordning ställa På sitt skepp — det finns en värre fälla!

Värst att gå som slät aktör från scenen Och sitt rike luta se till fall! »Nej, må grafven eller segerstenen Muras här bland skär vid vågors svall!» Sagdt; i solnedgången styr han stråten Till Amphion. Skummet yr kring båten.260:

Snart ombord på jajkten, sammankallar Gustaf flottans chefer: »läggen råd!» Fastän storm i kungasinnet svallar, Kungaögat blickar idel nåd.

»Själf jag vill ej edra rådslag störa. Men skall komma att er mening höra,»

När han återvänder, alla mana: »Återtåg till Svartholms fästningsport! Bättre gå tillbaks på tryggad bana An att sätta på ett enda kort

Flottans lott, som kan bli nederlaget.» — Gustaf sade: »mitt beslut är taget.»

»Stå vi skola där vi stå, ej vika: Slåss I skolen, som I brukat slåss. Skärgårdsflottan skall sin frejd ej svika, Och om undergången väntar oss,

Fallom, fallom inom Rysslands gränser!» Af en sällsam glans hans öga glänser.2i\\

III.

Seger.

Under böljors sång glimmar soluppgång, och från Aspö nalkas ryska flottan,

Tre kolonner bred, hotande och vred, full af segervisshet öfvermåttan.

Yild är Kysslands örn, fast i gyllne förn skeppen fromma helgonbilder bära .. .

Snart det blixtrar till: Nassau fira vill Katarinas hedersdag med ära.Svenska flottan är bland de kala skär ordnad stark

och väl till motstånd färdig. Brigg och hemenma, slup och turunma — en och

hvar skall bli sin uppgift värdig. Stödd mot Musalön, trotsande och skön står till

höger Törningska brigaden, Präktigt folk på våg, saltsjöbris i håg, bohuslänska gossar hela raden.

Men på skummig sjö, stöckl mot Kutsalö, venstra

flygeln redo är vid skoten; Finska kärfva drag blicka der idag upp ur slupen

och ur bombgallioten, Och från »Styrbjörns» däck oförbrännligt käck leder Stedingk skärgårdsflottans center, Hafvets frie son, van vid böljors dån, van vid vildt upprörda elementer.263:

Nu med eldad själ Gustaf tar befäl, svenska flaggan höjs på kungaslupen, Och med panna klar af och an han far, muntrande

till strid, på blåa djupen, Klädd till full parad, fin, belefvad, glad, som vid

maskerader förr på scenen. Ifrigt talar han med sin närmste man, öfverstlöjtnant Cronstedt, flaggkaptenen.

Första skottets knall öfver vågen small vid half-

tio-tid på förmiddagen, Snart i stöt på stöt hemskt kanonen röt, rymden

vardt af krutmoln öfverdragen. Törning stod med mod midt i eld och blod, hans

kartescher talte bohuslänska, Och vid middagstid efter väldig strid ryska skeppen rygga för de svenska.264:

Högra flygeln då tränger längre på och mot centern

spetsig vinkel ställer: Så med skarpa skott icke tvärskepps blott, men ock

långskepps svenska salvan smäller, Och med brak på brak sjunker vrak på vrak. Med

reserven Cronstedt linien täcker. Nassau stormar än, men får fly igen, och bland skären kantra hans chebecker.

Hjelmstjerna gör klart, rycker fram med fart och

hvart motstånd på sin väg han bryter; Stedingk, sorn blott har fem kanoner qvar, aldrig

ger sig fast förrådet tryter. Se! En rysk fregatt, flottans bästa skatt, »Niklas»

sjunker nedom böljeranden, Chefen öfver bord hoppar, som förgjord, med Andreasflaggan högt i handen.265:

Nu till återtåg öfver blodad våg Nassau manar,

han fått nog af festen. Men det ges ej bot, vädret står emot, ty i väldig

storm är bytt sydvesten; Trots hans chefssignal finns ej annat val än att

stampa jämt på samma ställen: Vindens eget våld står i Sveriges sold. — Nu i becksvart natt förbytes qvällen.

Väldig vräker sjö. Gustaf på en ö hvilar midt

bland sårade och döde, Ej en blund han får: för hans öga står tanken

jämt på morgondagens öde. Störtvåg brusar opp emot skärets topp; i hans inre

brusar samma dyning. Nu det ljusnar. Se! Uret är half tre, och kanonen hörs i morgongryning.266:

Det är ryska skepp, som med grepp på grepp söka varpa upp sig än i vinden.

Men de jagas, när det dagas, och de fly som rädda hinden,

Flammor spraka, kölar knaka, några ryka, andra stryka,

Och de svenskes mål är hunnet — och Svensksundska slaget vunnet.267:

IY.

Memento.

Heliga minne från flyktade dar, Lys oss och led oss i kommande öden, Lär oss att kämpa för Sveriges försvar! Mycket det finns, som är värre än döden, Värst är att lefva med modlösa sinnen, Aktande ringa odödliga minnen.

Hotar oss fara och vacklar vår kraft, Ljuden, Svensksundska och väckande röster! Sägen, att Sverige sitt Salamis haft, Väpnen vårt mod, om det mulnar i öster, Vittnen att fordom vi tuktade trollen, Dundrande mäktigt från

slupen och jöllen!268:

Sägen, att fienden fordom en gång Skröt med att taga kung Gustaf till fånga, Men att vid svenska kanonernas sång Leken sig vände, till fasa för många, Räddningens dag för de hånade grydde, Gustaf vann seger, barbarerna flydde!

Sägen, att svensken på vallar af ek Alltid det första försvaret skall söka, Utan att derföre, sorglös och vek, Sky att till lands sina vapen föröka! Ropen, när dåsighetssömnen oss sofver: Sverige en här och en flotta behöfver!

Dömd t är ett folk till att sjunka i grund, Yill det i tid ej mot kriget sig trygga. Minnet oss manar med makt från Svensksund: Hasta, o Svea, att kölar dig bygga! Skeppen ha frälst dig; så trona på vågen, Fatta din treudd, föryngrad i hågen!269:

Älskade flagga! Till tidernas slut

Fladdre du aktad, hvarthelst det må draga!

Ofta, när ståtlig du vecklar dig ut,

Står för mitt öga bedrifternas saga,

Ser jag Svensksund och dess bränningars fragga,

Minnes din ära, du älskade flagga!")

*) För skildringen så väl af konungens sinnesstämning dagen före bataljen, som af själfva slaget den 9 ocli 10 juli ligger delvis till grund en ypperlig berättelse, som elt ögonvittne, major Cazal, lemnat konungen af Preussen.270:

Sverige,

jfw\et finns ej jord för oss så kär

ii Som gamla Sveriges rike. Det säges armt, men rikt det är På skatter utan like, På kraft i stål Och tungomål,

En tålig flit bland karga bygder, Ett manligt mod och qvinnodygder, Och frisinthet på lagens grund Från Torne-älf till Öresund.Det finns ej nejd för oss så skön

Som Sveriges berg och slätter,

Dess furuskog så dunkelgrön,

Dess klara sommarnätter,

Dess sjöar blå,

Hvars vågor slå

Mot ljusa löfträdshängen,

Dess väpplingsdoft på ängen,

Dess stora älfvars stolta svall,

Dess vinter norrskenslyst och kall.

Det finns ej folk, som genomgått

Så mången nöd och fara.

Det folket kan ej dö, om blott

Det mäktar enigt vara

Och, trots allt skri

Af löst parti,

Går stadigt fram sin bana Inunder blågul fana Med tro, som aldrig släpper tag Från Gud och frihet, rätt och lag

272:

Vid Upsala universitets jubelfest, till minne af Upsala möte,

J^Tufaf tack. o våra fäders Gud, (ä^ Att stenen lyfts från grifterna Och Sverige lyssnat till ditt bud: ßansaken åter skrifterna! Haf tack, att ingen mellanmakt Får mellan Dig och oss gå vakt, Haf tack af fria menskosjälar Och inga rädda påfveträlar!

I

Kör.273:

Trehundra år, som klockors slag, Ha tonat bort förklingande, Men minnet verkar än i dag Hugsvalande, bevingande, Ty andens frihet, andens tro Förenta i vårt rike bo: Den rätta Röda bok, Du gifvit, Är den, som Jesu blod har skrifvit.

IL 1.

Recitativ och qvartett.

Hvi i formler stöpa jämt det sanna? Hvi ej vid det obestämda stanna? Hvi gå fram med stormhatt öfver panna? Yar ej konung Johans mening from, När till gamle kyrkofaders lära Sveriges barn han sökte återbära Och befästa, icke sönderskära Bandet med det minnesrika Rom?

274:

Sällsam fråga! När kring jordens länder, Allt från Tajo's upp bill Nordsjöns stränder, Stolt med dolkar eller svärd i händer Mörkrets liga går på anfallsstråt, Blir bekännelsen en segerfana, Fälttågsbindel varder Augustana, Lösen på de fries ljusa bana Ar ej »återgång», den är — framåt!

2.

Tenor solo.

Tornfalk med skarpa klor

På Upsalaborgen bor:

Carl af Södermanland.

Talar man mot Calvin,

Visar han mulen min,

Blick som en vådeldsbrand,

Ger dock efter, fastän barsk och bister,

För att rädda samdräkt mot papister.

Falken spanar långt kring jordens rund, Ser — ett protestantiskt statsförbund.Solo för basröst.

Kungsgam kring rymden all Ser ut från Escurial: Spaniens Filip det är. Sträng, majestätisk, stum, Mönstrar med blicken skum Herrskaren kyrkans här. För att stäfja kätteriets skador Har han 'gift, autodafé, armador.

Gamen vidt åt tvenne världar ser, Massor skockas tätt kring hans banér.

Soloröster och kör.

Hvem skall vinna, tornfalk eller gam? Plötsligt delas mörka molnens ram, Herren talar: »Ingen af er båda Skall den stora stridens utgång skåda, Carl, ej dina hjul och stegel, Filip, inga bål och segel Frälsa andens sak från

fall.276:

Hjälten efter himlens sinne Kommer när hans stund är inne, Världen vörda skal] hans minne I sin död han segra skall».

Så tystnen, larm. och ångestrop, Förfäras ej, du lilla hop!

Recitativ, rMbhelqv artett och kör.

Det var ett härligt ögonblick, En vändning i ett rikes skick, Då ordet ljöd och eko fann: »Nu Sverige vordet är en man».

I mötets allvarsamma stund Vi lade till den byggnad grund, För hvilken sedan blödts och stridts Från Stångebro till Jankowitz.O helga frihet, vid din fläkt Blir folkens midnatt morgonväkt, Du susar friskt och segersällt Vid Salamis och Breitenfeld.

Och du är oförgängligt skön, När du förmäls med kristen bön, Ty den har skäl till segerskri, Som gjorts af Sonen rättsligt fri.

När våra fäder bröto af Den romerske förtryckarns staf. Det var ej köttsligt öfverdåd, Men tillförsikt till Herrens nåd.

De höllo fast hans sanna ord Och dopets bad och nådens bord, De sjöngo under fröjd och sorg: Vår Gud är oss en väldig borg.278:

111. 1.

Soloröster och dubbelqvartett.

En ädel forskning, en ädel sång Förlikas aldrig med samvetstvång, Som isar sjöar och floder. Den vetenskap, som med lust och kraft I Sverige spirat till lif, har haft Reformationen till moder.

I samma vårliga löftesstund, Då Luthers gerning fick tryggad grund, Kom lärosätet till ära. Keniciiis tänkte, Paulinus skref, Med mod Olaus Martini blef En tolk för vår rena lära.

Ett hjärta slog under svart kaftan. Att dela mängdens bekymmer van, En folktribun varder presten. Theologia tar allt i vård, Vår odling fostrats i hennes gård Och hon bär kronan vid festen.279:

2.

Slutkör.

0 Herre, som vårt bästa vet, Gif Sverige kraft och enighet

1 luthersk kyrkas sköte! Förbind och stärk och återbygg, Gör din församling manligt trygg Som vid Upsala möte!

O Gud, som riken stödja kan, Oss låt med tacksam tunga, Som våra fäder, sjunga: »Nu Sverige vordet är en man!»

280:

Tennyson,

»Cymbeline» på domnad arm*)

Du låg i måneljuset, Då genien högt från tidens larm Dig bar till fadershuset.

Din sång var barn af Englands äng Och fostrats bland dess ekar, Dess vind har stämt din lyras sträng Till visdomsrika lekar.

*) Tennyson läste några stunder före sin död i Shakesperes »Cymbeline».281:

En svan, hvars vinge färgad blir Af rosig gryningsdager, En regnbågsglans på Lincolnshire — Så var din diktning fager.

Ett féelandskap i silfverflor Den liknar vissa stunder, Men ofta ock ett klosterkor Med graalens helga under.

Och dock hvad brittisk sans och kraft, Hvad stränga sedelagar! Din ädla dikt fick färg och saft Ur fosterländska hagar.

Orubbligt sund, eteriskt fin, Ur klassiskt tempelkäril Den gjuter helgadt offervin På hemmens kyska äril.282:

Du var i himmelsk sändning stadd # En prest i musers kyrka. Du liknar »riddar Galahad»: Din renhet var din styrka.

Din blomsterpark med sagoträn, Där soluppgångar glöda, Har hvita rosor för Elaine, För Lancelot de röda.

Som Arthur, nu från bragders tal, Från lifvets lust och våda Du seglat till »Avilions dal», Där inga stormar råda.

Westminster öppnat dig sin port, Din hvita vård där glänser Och Arthurs skald har möte gjort Med riddarsångens Spenser.283:

Din diktning själf, som ej kan dö. En katedral förblifver Med juleljus och julesnö Kring gaflar och ogiver.

SONETTERI. *)

)å Lützens morgon rådde kylig dimma, k^ Men ljus var tanken, modet ej förfruset Hos »lilla hopen», som gått man ur huset, Och psalmens ljud man kunde klart förnimma.

När så omsider sol begynte glimma, Kanonen röt och högt gick vapenbruset, Då streds den skönsta strid, som stridts för ljuset, Och hjälten seger vann i dödens timma.

Mer kall är dimman nu, mer dämpad sången, En ovisshet, som värre känns än döden, Beklämmer håg och stäcker kraft hos mången.

Novemberdimma, vik för morgonglöden! Var enigt, folk, och afvärj undergången! Snart skall det röstas öfver Sveriges öden.

*) Skrifvet före omröstningen vid urtima riksdagen 1892 öfver härordningsförslaget.288:

II.

Ja, den har vikit, denna tata dimma, Som lagt sitt flor kring svenska tänkesätten; På dal och fjäll, på rågbesådda slätten Ånyo solens strålar börjat glimma.

Var helsad, sköna morgonrodnadsstrimma, Som lät en ädel sak behålla rätten Och visat klart, att än den svenska ätten Ej lamt förbidar undergångens timma!

Den länge slappa fjedern ändtligt raknat, Och tyst är liknöjdhetens: »ingen brådska». Den nordan blåser, som vi länge saknat.

Hör, frihetshymnen dånar som en åska, Nationens gamla kraft har återvaknat Ur natt och graf: det ringer in till påska!289:

III.

Ej att det vunna mål jag öfverskattat, Men dock den godtköpsvisdoms dagar slutat Som tretti år i allas öron tutat En uppskofssång, som hvarje handling mattat.

De tystnat, som hvart godt förslag beskrattat Och med sitt prat om »evig fred» ha mutat Så mången håg, som till ett bättre lutat. En annan stämning svenska folket fattat.

Det sett sin leda på den flock, som hviskar Blott hat och split, men ingenting förbättrar Och utan skam i grumligt vatten fiskar.

Det hört sig trött på den, som allt förkättrar. En vind af själftillit dess håg förfriskar Och det har brutit dåsighetens fjättrar.

19290:

IY. 1.

Man oss, som älska Sveriges minnen, skyller Att vi dess forntid smickrande berömma, Men stundens kraf och folkets rätt förglömma, Förälskade i karolinska kyller.

Ja, vi bekänna, minnets sol förgyller Den storhets bild, som våra hjärtan gömma; Mer fort, mer eldigt våra pulsar strömma, När med beundran Sveriges häfd oss fyller.

Men ur det flydda växa framtidsskördar, Och ve det folk, som minnets skatt föraktar Och tacksamhetens känsla fåvitskt mördar!

En usel son är den, sin far ej aktar, Eländig den, som ej sin moder vördar! Vid Minnets kummel Hoppets genius vaktar.291:

IV. 2.

Men minnets dryck kan kanske kraften sofva, Med tomma drömmar har man farligt kelat... Låt vara, att så sägas kan. Men pröfva, Om I det ären eller vi, som felat!

Just Sveriges framtid ha vi värna velat Med kraf att Sveriges ungdom vapenöfva, När I med fredsidyller, hvilka sofva, Hardt nära landets själf bestånd förspelat.

För Sveriges framtid utslagsrätt vi yrka At odalmän, ej storstadsradikaler, Och mot er otro sätta trones styrka.

Långt mer än edra frihetsbacchanaler

För Sveriges framtid gäller Sveriges kyrka.

Vi valt vår post: vi ändra ej signaler.292:

Y.

Jag prisar ej allenast dem, som lyckas. Jag mången vet, hvars klokhet ingen jäfvat, Som har för samma mål förgäfves sträfvat Men sett de bästa planer sönderstyckas.

Dock gläds jag se af framgångs lager smyckas Den man, hvars namn kring bragdens fält har sväfvat^ Hvars mod i femti strider aldrig bäfvat Och ej af dagens vindkast kan förryckas.

Ett hell åt generaln, till lycka boren, Som mäter allt med kristendomens värden Och Sverige hedrat under trikoloren!

En Davidspsalm förslöar aldrig svärden Och mandom går gudaktighet i spåren; För hjälten bibeln stöder hufvudgärden.293:

Yl. 1.

Trots allt det trassel, vårt förbund belamrar Och allt det spel, som mörkrets andar drifva, Trots demagoger, som mot rätten kifva, Och dvärgalist, som bandet sönderhamrar,

Trots allt det öfvermod, som trotsigt slamrar, Och allt det gift, som lejda pennor skrifva, Mitt hopp står qvar, att Kölen dock skall blifva En vägg allenast mellan hjärtekamrar.

Vi få ej skära sönder tistelstången Därför att venstra hästen börjat vrenska Och visar okynns-art i kollersprången.

Men, o, vi måste vara fosterländska!

Det ord var sannt, som tadlas än af mången:

Det skadar ej att ändtligt »tala svenska».294:

Yl.

Men I, som skolen åter verket bygga På grund, så stark att den ej mer kan svika, I mån för kraf på eftergift ej

vika, I mån för hot ej vankelmodigt rygga!

Först då skall fridén norden öfverskygga, När dessa stolta folk, så minnesrika, I rätt ej blott, men plikter, blifvit lika Och kunna lefva självmedvetet trygga.

Självständiga, men fast tillhopagjutna. De då ha genomgått sin inre rening Och trohetsbanden äro stadigt knutna.

De vare — skall förbundet ha en mening — I lika rustning utåt sammanslutna! Vi tröttnat på en skugga af förening.295:

YII.

Hur underbart! Jag själf var sjuk till döden, Och sångens flykt mot marken långsamt sträcktes, En kalk af sorger mig att tömma räcktes, Och undanryckta voro forna stöden.

Men sen de ljusnat, fosterlandets öden, Och Svea, väpnad, ur sin dvala väcktes, Ej mer af plågans makt jag djupt förskräcktes Och dikten färgad blef af gryningsglöden.

Jag såg det klarna öfver trädens toppar, Mitt sinne löstes, som ur häktet fången, På dufna trädet föllo daggens droppar.

En nyfödd vår slog ut till lif i sången, Ur gamla qvisten sköto unga knoppar, Min håg blef ljus i svenska soluppgången.

Ä